

Nr 3-4 1965

Árgang 17

Pris 1:25

vi kvinnor

BULGARIEN

Välkommen till Sollandet — till det gnistrande blåa Svarta havet, de lata, varma sandstränderna — till BULGARIEN, det vänliga semesterlandet!

Bulgarien har närmare 40 mil sandstrand längs Svarta havet. Där ligger toppmoderna badhotell, där finns kontinentala restauranger och nattklubbar med casino och internationella artister, som underhåller gästerna "natten lång" ... där blommar det bulgariska folklivet på tavernor med sång och dans.

Den utomordentligt förmånliga turistvalutan gör det extra billigt att semestra i Bulgarien — och att till exempel köpa keramik, bulgariska mattor eller antikviteter från ett av Europas anrikaste kulturländer.

Och varför inte delta i en tredagars båt kryssning till det sagoomspunna Istanbul eller en fyradagars kryssning till Odessa med dans ombord och glatt och trevligt sällskapsliv? Besök även Sofia, landets vackra huvudstad, eller någon annan plats, där framtiden "konkurrerar" med historien. Till Aten arrangeras tvådagars flygresor.

Sällskapsresor avgår från mitten av maj till september månads utgång. Avresa varje vecka från Malmö. 3,5 tim. är flygtiden för att komma till semesterlandet Bulgarien.

**landet
där
solen
och
rosorna
flödar**

Upplev något nytt på semestern i år — res till soliga Bulgarien och unna Er all den lyx, all den avkoppling och all den semester Ni vill ha!

Vidare informationer:
BALKANTOURIST
Engelbrektsgratan 19 n.b., Stockholm Ö
Tel. 08/20 90 89

Arrangörer:

**VINGRESOR
CLUB 33
UNGDOMENS RESOR
STAR RESETJÄNST
RESO
STJÄRNRESOR
FOLKTURIST**

*Bokning kan ske genom
alla auktoriserade resebyråer.*

den nya människan

Sociala Meddelanden från Socialstyrelsen, Stockholm har utgivit ett specialnummer "Barnstugekampanj", som rekommenderas alla med kännning av och intresse för familjefrågorna. Där får man läsa om barnstugekampanjen, som sträcker sig över hela jorden för närvarande.

Internationella Arbetsorganisationen — ILO — har med hjälp av frågeformulär och undersökningar klarlagt problemet i världsförhållanden. 27 av 100 kvinnor är "ekonomiskt aktiva" i världen och ungefär en tredjedel av den totala arbetsstyrkan i förvärvslivet består av kvinnor, deras antal är i stadigt växande. Tendensen är densamma i utvecklingsländerna och i de ekonomiskt mer avancerade länderna.

I en del länder ser man med föga entusiasm på denna utveckling och man ställer sig avvisande mot kraven på olika former för barn tillsyn — vad vi med ett ord kallar barnstugor. I andra länder gör man allt för att underlätta kvinnornas tillträde till arbetsplatserna och har omfattande barn tillsyn. Man anför som exempel Sovjetunionen, Bulgarien, Ungern, Polen, Jugoslavien, fast det gäller som vi vet alla socialistiska länder.

Men — säger ILO-rapporten — vad man än tycker så är det ett faktum att den ekonomiska utvecklingen för med sig att allt

fler kvinnor med barn engageras i arbetslivet. Om barnen inte ska fara illa är det nödvändigt att samhället tar hand om barn tillsynen på ett riktigt och föredömligt sätt.

Trots att antalet barnstugor är i växande nästan i alla länder råder samtidigt en skriande brist på platser överallt — precis som hos oss. Enda undantaget är de socialistiska länderna, där tillgången på daghemplatser är god och där det byggs vidare för att tillgodose alla behov.

Vi kan säga att kvinnorna erövrar arbetsplatsen, vi skulle också kunna säga att männen erövrat hemmen. Matlagning, sömnad, konservering allt det som förut var förbehållet kvinnorna i hemmen tenderar alltmer att utföras industriellt. Den konstgjorda gränsen mellan "kvinnliga" och "manliga" sysselsättningar blir allt suddigare. Hemsysslor delas och barnen blir alltmer vana vid att ha både en far och mor tillhands, när de kommer hem.

Vi är väl alla rätt nöjda med denna utveckling trots åtskilligt gnissel i servicen nu i starten. Vi, d. v. s. vi som är mer eller mindre berörda av utvecklingen. Men hur står det till annars?

Skolböckerna vidhåller den traditionella familjebilden med mamma vid spisen och pappa med portfölj. I Stockholms-Tidning-

en 15 april 1965 uttalar sig konsulent Ing-Britt Lagerlöf, yrkesvägledare vid Arbetsförmedlingen i Stockholm. Hon hjälper eleverna i sista ring med deras yrkesval. Det hör inte till informationsverksamheten att tala om för eleverna att det fortfarande finns vissa typiskt kvinnliga yrken, som är sämre betalda just för att det bara är kvinnor som söker sig dit, t. ex. receptarie och småskolläraryrket.

Varför inte i stället föreslå pojkar att söka in på de områdena och ge flickorna ordentliga upplysningar om de tekniska yrkena? frågar ST.

— Man är så rädd för att bli kvinno-saks kvinna, säger konsulenten. (Helledudane då, säger vi.)

TV skulle introducera "Den nya kvinnan", där man och hustru bytt plats jämfört med den gamla familjetypen. Men exemplet var föga lyckat valt, den stackars hemmamannen skulle också skriva böcker, vilket brukar betraktas som heltidsjobb annars.

I påsken kunde man se en idiotsketch i Antes Super show i TV-rutan med en fjömpig karl som skuttade ikring en isken yrkes kvinna, tiggande om en liten tjusig ny värkostym.

Att de bara ids! Att slentrianen är så seg! **E. P.**

vi har
läst...

en ledare i Dagens Nyheter (5/4 -65) där Familjerättskommitténs förslag diskuteras om att införa full arvsrätt för utomäktenskapliga barn även efter fadern och dennes släktingar enligt samma regler som för barn inom äktenskap.

"Kommittén föreslår att alla särbestämmelser i ärvdabalken om utomäktenskapliga barn avskaffas. Härom är bara att säga att så bör ske oavsett hur det går med kommitténs övriga förslag."

"De sista resterna av de utomäktenskapliga barnens juridiska särställning måste avskaffas för att så småningom

även den sociala ringaktningen skall försvinna helt.

Motståndare till reformen är (bortsett från höga jurister och biskopar) främst en del fäder till utomäktenskapliga barn, som fruktar för sitt goda namn, rykte och egendom. En grupp sådana fäder, som kallar sig representanter för 'en diskriminerad samhällsgrupp', har givit sin syn på saken i en utförlig inlägg. Ingen skall förneka att dessa fäders lott många gånger kan vara hård från ekonomisk synpunkt. Men arvsrätten har här liten betydelse jämfört med underhållsplikten.

I inlagan påpekas att följden av arvsrätten skulle bli att mannen tvingas ge upplysning om sitt utomäktenskapliga barn innan han kan gifta sig. Familjerättskommittén föreslår sådan upplysningsplikt. Det blir då svårare för dessa män att gifta sig, anser författarna till inlagan. 'Måste därtill noteringar om de-

ras utbarn ske i kyrkböckerna i deras hemförsamling, äventyras i stor utsträckning deras rykte, ibland rent av deras anställning, i synnerhet om de inte har hemort i en storstad.' Vad dessa män fruktar är att tvingas bära en liten del av den ogifta moderns svårigheter — om hennes 'felsteg' skvallrar kyrkböckerna även om hon inte själv vårdar barnet.

En arvsdiskriminering som är rotad i urgamla moralfördomar mot s. k. oäkta barn skulle alltså inte kunna avskaffas därför att liknande fördomar ibland skulle drabba dessa barns fäder."

Redan 1947 framförde Svenska kvinnors vänsterförbund till justitieministern synpunkter i linje med dem som Familjerättskommittén nu föreslår. Vad som låg till grund för SKV:s förslag den gången, var den enkla sanningen att "Äktenskap förgår, föräldraskap består".

om jag hade nål och tråd skulle jag sy ihop det...

Den 26 mars anordnade Årsta SKV-avdelning en Afrika-afton med Sara Lidman. Kvällen blev till sitt innehåll och ur publiksynpunkt en fullständig succé. Lokalen fylldes med folk — långt över det tillåtna antalet — och Sara Lidman fängslade alla med sitt enkla tal. Hon läste några avsnitt ur sin senaste roman "Med fem diamanter" och knöt därtill reflexioner kring de problem som står i förgrunden för människorna i romanen — och i Afrika i dag. Sedan gavs tillfälle till diskussion och många passade på att fråga Sara Lidman om förhållandena i Sydafrika. Starka inlägg gjordes om behovet av en statlig bojkott mot Verwoerd. Mötet beslutade också att understrika denna mening i ett brev till regeringen.

Vi återger här ett av de avsnitt Sara Lidman läste. Wachira, huvudpersonen i romanen, har rest till Nairobi för att tjäna ihop till de sex brudgetter han erbjudit sig betala för Wambura — flickan han älskar. Ensamheten i cementskrubben och nätternas längtan blir honom övermäktig. En dag hämtar han sin Wambura och sonen Thiongo.

Utan att Wachira sagt det förstod Wambura att hon inte borde synas utanför shacken och hon lärde sig räkna ut vilka tider memsab inte kunde tänkas vara i köket (och få syn på något som hände över gården) så att Wambura kunde smyga ut till pissoaren och vattenkranen.

Wachira tog henne ut någon gång på eftermiddagen ett stycke från tjänarlängan där det växte gräs och buskar och hon kunde sitta på marken en stund. Han pekade på Langata — visste hon att det varit ett genomgångsläger för Mau-Mau-fångar som sedan skickats på rehabilitering till Manyatta, Lodwar och andra skräckorter. Hon ville inte gå långt, inte höra nya namn.

Han upptäckte ett hål på sitt ena byxknä och blev het. Wambura! Har du sett att jag har ett hål mitt över knät... — Ja, ha, det såg hon. — Vad tänker du göra åt det, viskade han. Hon mindes ingenting och sa: om jag hade nål och tråd skulle jag sy ihop det.

Hon var enkel och anspråksfull i sina frågor. Var är Berget? Och han sa att om man kom på ett visst ställe utanför stan kunde man se en skyt av det fast det tedde sig mindre än hemma. Däremot hade han sett Kilimanjaro och hoppades att vädret skulle bli så klart att också hon fick se en flik av det. Dessa ansatser till berg intresserade henne inte. Kere-Nyaga det allsmäktiga som verkade mindre någonstans var inte BERGET. Eller: var är bäcken? Har den några skyddande buskar vid kröken så att man kan tvätta sig där?

Eftersom han inte kunde svara tillfredsställande på så naturliga spörsmål avstod hon från andra samtalsämnen. Stadskonturen imponerade inte på henne. Han plockade några cederkvistar och de rensade tänderna och spottade ut den friska syran,

åtminstone en oundgänglig växt fanns här fastän den inte kunde få sin fulla betydelse. Hemma gjorde man ren munnen om morgonen för Kere-Nyagas skull, för att vara värd att hälsa Berget: T h a i T h a i T h a i — här gjorde man det bara för tändernas skull. Det var ingenting att säga och samtycka om, hon var uteslutande i sin hemlängtan.

Att hon värjde sig mot alla de omständigheter ur vilka han skulle mjölka fram brudpriset, de sex getterna. Denna värld hade ändå sina goda sidor den också. Sammanhållningen mellan honom, trädgårdsboken och barnjungfrun — om han tänkte rätt efter var både aya och Kamau missouri o.k. — det var han som varit stingslig och okamratlig. Wabura måste bli en smula bekant med dem, få del av en mån-vaka som kunde vara dräglig, inget getgille, men en harmlös trivsel.

När herrskapet åkt bort en kväll föreslog han de skulle rosta sötpotatis och bjuda Kamau och aya. Man kunde göra en eld i gruset på köksgården, sötpotatisen blev bättre om man rullade den i aska innan man rostade den.

Kikamba var likt kikuyu, det var mest uttalet som skilde dem åt. Lou var helt oförståeligt och aya tog sig fram på en blandning av engelska och kiswahili. Wachira översatte vad de sa för Wabura som satt på tröskeln till hans skrubbe med Thiongo i famn — i översättning låter det nog så likt folktankar det de yttrar, främlingar, men en väluppföstrad människa ska vara på sin vakt i det längsta och breda över barnet mot främlingsögon.

Aya började roa dem med att ställa saker på sitt huvud och gå omkring med dem så som kvinnorna gjorde i hennes hemtrakt uppe vid Victoriasjön. En butelj

full med vatten — upp och ned med korken mot hjässan — hon tågade runt med styv nacke och framskjuten mage, hennes ögonbryn gick upp och ned som drakarna på en balansgång medan buteljen stod stilla. Hon hade ett sätt att gå så mäktigt som om hon flyttade marken med sig. Wambura såg på henne med motvillig beundran — det var väl hädiskt att bära så där men vackert också. Om hon hade känt henne skulle hon ha tävlat med henne om vem som kunde bära tyngst, hon med remmen eller lou-kvinnan med bördan direkt på huvudet.

Hon började berätta om Victoriasjön, hur hon längtade efter vattnet och palmerna, hur hon kände sig som en flodhäst på det torra här i Nairobi där det inte fanns något hav. Vore det inte för Nel, det lilla strutsdunet som ingen förstår utom gamla aya. Hon lyssnade inåt huset men det var tyst och hon återupptog lovprisningen av sin hembygd.

Flodhästen är lat och ful och klumpig på land, men i vattnet är han bra. Ni skulle se flodhästarna leka med varandra i vattenbrynet när solen går ned, hur försiktiga de där klumpedunsarna kan vara, hur nätt de hugger efter varandra med sina fula käftar.

Wachira krattade undan några kol, vände en knotig potatis i askan, föste kolen tillbaka och blåste glöd i den — den här söta knölen skulle aya ha som tröst.

Wambura vågade en fråga som han översatte: Om en människa gick ned i det där stora vattnet för att tvätta sig — blev hon uppäten då av flodhästen?

Aya sa att främlingar spred sådant förtal, bergsbor och stackare som dömde flodhästen efter utseendet. Aldrig att hon hört folk påstå något sådant. Vore flodhästen

ensam herre i hemmasjön skulle hon för sin del inte tveka att gå ned och tvätta sig. Men det fanns ett annat kräk där som var livsfarligt för människor. Bara någon flicka som det inte gick att tala förnuft med tog sig ut i vattnet. En vart tredje år sådär.

Och fastän alla flickor från det de är små får veta om det hemska djuret och hur det låter tänker hon inte på dessa varningar när han utväljer henne, ja, hon slutar alldeles höra vad folk säger, hon bara lyssnar efter dessa läten.

Hur låter det?

Som ett barn i yttersta nöd. Det kvider och gråter och klagar. Min mor älskar mig inte. Min mor har kastat bort mig. Sjöskum får jag dricka istället för modersmjölk. Jag håller på att drunkna. Kom och fräls mig ur dyn. Mamma, mamma, förbarma dig, jag är så liten, jag fryser, rädda mig, jag drunknar! Och flickan har haft småsyskon till skötebarn från det hon var liten och aldrig har hon hört ett barn gråta så vackert. Hon går hemifrån och de små gnäller efter henne och hon vänder sig om och hutar åt dem: var tväta, stör mig inte, vad tjuter ni för, snorvalpar! Hon springer för att slippa den vanliga olåten som levande ungar har för sig, hon springer ned till vattnet och lyssnar och spanar efter den där förädlade barnsorgen: låt mig inte förgås... ingen älskar mig... jag drunknar i denna dy om du inte kommer och lyfter upp mig... Och hon ser ett litet huvud guppa upp och ned ett stycke från strand, ser en rosennäver sticka upp. Hon blir otåligare ju svagare barngråten hörs — om hon bara kunde simma, men mor lät henne aldrig lära sig simma utan skrämd henne med omsagor när hon var barn. Så hon hatar sin mor och alla snorvalpar på land i denna stund! Kommer flytande en stock, grov och bred med skrovligheter som hennes fot kan få fäste på. Den är inte det minsta slipprig. Den kan hon gå på. En ljus skalbagge på vardera sidan av stocken öppnar täckvingarna och det knappa livstecknet gör stocken ännu stadigare. Stockens stillhet är det enda hon kan ty sig till i sin ångest att inte hinna fram till barnet som kvider allt svagare. Denna stock! Så snart hon ställt sig tillrätta styr den ut som en kanot, den styr själv efter barngråten. Skalbaggarna sitter kvar i fören och blinkar med täckvingarna utan fruktan för att detta stora vatten kunde tränga in och skada flygvingarna. De driver längre och längre, barngråten lockar så nära strax framför men barnet är ingenstans att se. Och sakta förändras lätet till ett fnissande skratt som inte är märkvärdigare än när en snorvalp på land hittat på ett rackartyg för att reta stora syster. Det är så obetydligt i sin elakhet att hon vänder sig om för att gå i land och låta bytingen smaka på riset. Och får se hur långt ut till havs hon kommit. Flickan vrålar i högan sky och den stadiga stocken vänder upp buken. Den är slipprig, den är ingenting att stå på och för övrigt vet hon inte längre vad som är upp och ned. Allt det stilla är förvandlat till käft, inga sågblad kan mäta sig i hemskhet med dessa tänder. I en munbit förs hon ned genom skum och slem, ned i en håla på havets botten. Här ska du se mitt skafferi på hundra flick-as säger han och spyr in henne i sitt stinkande förråd.

Vidundret glider fram med sina omutliga ögon, det tjänar ingenting till att be inför den blicken. Deras behag är mitt liv, säger han och hugger till sig ett runt flickarsel från en, ett fullmoget bröst från en annan. Den som kan konsten att sammanställa ett trevligt skrovmål tar inte alla tillbehör från en och samma, käkar han, ärlig i varje tand. De vanställda asen tjuiter av smärta och skam, med skelettfingrar försöker de skylla såren efter det bortslitna kött. Där sitter en på bara svanskotan,

hon kan aldrig resa sig mer men svär och bedyrar: jag har allt mitt kvar, mig har han inte rört. Men se på henne som är skalad in på benen, se på den som mist hela magen, se på henne längst in, den första som fick hjärnan urdrucken. Så pekar de lemlästade på varandra i ett vanvettigt hopp att få dö i glömska. Vidundret simmar upp till ytan igen för att fylla på lagret, och de odödliggjorda hör hur gossegråten åter börjar ljuda medan de försöker umgås i kyla och tråkighet. Jag för min del simmade hit av fri vilja, jag visste vad jag gav mig in på, skryter en. Jag har ett barn, ett verkligt barn, säger en annan, stackars ni som aldrig ska få ett barn utan bara vänta på att bli avättna. Först måste man rettna annars smakar man inte, säger en tredje. Dig kommer han att skona ett par år, säger någon till den nya, så du hinner bli lagom skämd.

Aya satt tyst ett ögonblick. Utelampan ovanför köksdörren såg strängt på potatisätarna, ingen hade lovat dem att ha den tänd. Längre bort var månen, den lynniga, man visste aldrig säkert när den var vän eller fiende. Den lilla gruppen slöt sig närmare varandra och glöden. Wachira tog ut den särskilda potatisen, blåste på den, flyttade den från hand till hand för hettans skull och gav dem åt aya.

E r o k o m a n o! Hon flagade av den och månen sprack fram under sotet. De rös till åt den häftiga vitheten.

Wambura lämnade sin tröskel och kom fram till glödhögen. Vad sa den nya flickan? frågade hon.

Hon sa: Jag är säker på att det är ett gossebarn i yttersta nöd, sa hon och alla de instängda asen skrattade åt henne.

Aya knaprade i sig det mjöliga potatisköttet. Sådan är han. Om inte han vore skulle vi alla kunna bada i Victoriasjön. För det säger jag er — flodhästen han äter inte folk, inte flickor ens. Han är verkligen bra, fastän han är så ful i mun.

De fick varsin sötpotatis. De mumsade och hummade och gladdes åt att sitta på det torra med en skenbart farlig månkoka i näven, oförförda och dödliga.

Jag vet också nåt ruskigt, sa Kamau som var så blyg i dagsljus. Och det handlar om min farfar och är sanning ska jag be att få tala om. På tjugotalet var det. Och farfar var en tjänare hos en muthungu av den gamla sorten med solhjälm och ridpiska och stövlar och boyar i myckenhet. En muthungu var då nåt hemskt så det fattar ingen i dag.

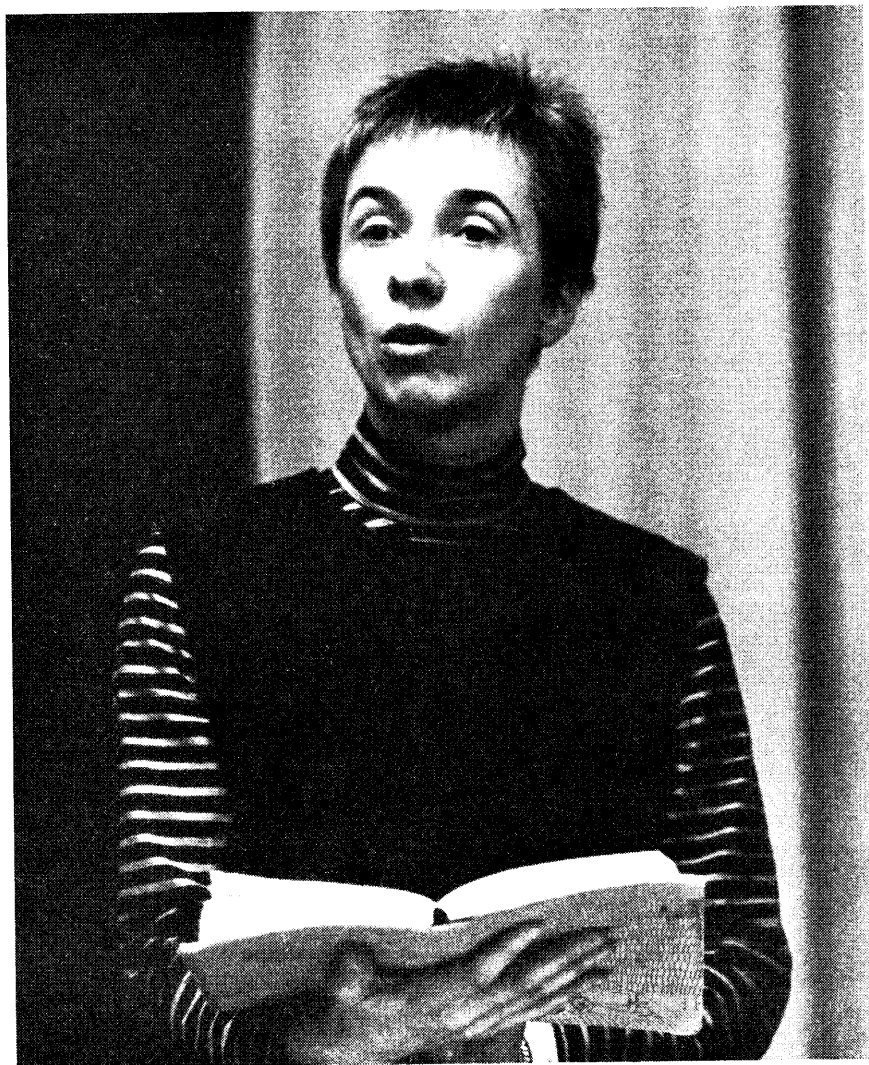
Ta det lugnt, sa Wachira, Ni wakamba kom lindrigt undan säkerhetspolisen som härjade hos oss för ett par år sen.

Det kallnade ett ögonblick kring n i w a k a m b a och oss, Kamau teg. Wachira kraftade fram en extra sötpotatis ur askan och gav den åt Kamau.

Hur var det nu med farfar, sa du?

Kamau godtog den mörjiga avbönen och vidhöll att det varit en ärke-muthungu som farfar tjänat hos. Alla fick smaka hans piska ofta, utom boss-boyen som var fet och tjallade för bwana så snart någon gjorde det minsta fel. En gång hade en av Kamaus farmödrar varit på besök och de var i shacken och bwana ropade på farfar. Och i vanliga fall kom ju en tjänare på ögonblicket, men den här gången dröjde farfar litet och bwana blev ursinnig och kom och

Fortsättning på sidan 26

FRED I VIETNAM

I samverkan mellan Svenska kvinnors vänsterförbund, Svenska Fredskommittén, Kampanjen mot atomvapen och Clarté genomfördes i Stockholm den 13 april på kvällen ett fackeltåg för fred i Vietnam.

C:a 400 personer vandrade genom Stockholms centrala delar fram till Kungsträdgården där manifestationen avslutades med ett möte. SKV:s hedgesordförande Andrea Andreen – oförbrännelig i sin fredsaktivitet – höll ett kort tal som vi här återger.

"Alltsedan den 6 aug. 1945 har varje människa som kan och vill tänka vetat att krig hotar vårt släkte med förintelse. Tjugo år senare fortsätter vi människor att föra lokala krig och bereder oss för världskrig. Sammanlagt offrar vi med eller mot vår vilja varje dag 1 miljard 600 miljoner räknat i svenska kronor för att möjliggöra vår undergång.

Hur är detta vansinne möjligt?

Det är möjligt därför att ledande personligheter på båda sidor om världens åsiktsgrens anser – eller i varje fall övertygar folkens flertal om – att det samhällssystem de gillar kan skyddas genom krigshot, genom terrorbalans. Denna vansinniga tanke får ett sken av klokhet genom alla länders hävdvunna, mäktiga militärväsen.

Vi som i dag protesterar mot krig och i synnerhet mot det nu pågående grymma kriget i Sydostasien efterlyser förgäves ett fredsmaskineri av samma räckvidd som krigsmaskineriet. Till varje militärrapport skulle fogas en påminnelse om att kriget är världens fiende nr 1 och måste avskaffas.

Som det nu är gör vi enskilda människor spridda framstötter när vi orkar. Just nu går en protestvåg över världen mot kriget i Vietnam som pågått sedan 25 år. Det började 1940 med japanernas angrepp. Nyss har McNamara sagt att det kan dra ut i 10–20 år. Detta krig kostar nu Förenta Staterna 7,5 miljoner om dagen räknat i svenska kronor och 1100 döda per år. Redan för ett år sen skrev Walter Lippmann att regeringen i Saigon sannolikt

hade stöd av endast 30 procent av befolkningen i Sydvietnam och behärskade endast en fjärdedel av dess territorium.

Vilka fruktansvärda lidanden har inte denna kvartseklånga kamp för nationellt oberoende inneburit för Sydostasiens folk och nu främst för Sydvietnam. Av alla jordens folkslag är kanske Sydostasiens de bästa. Arbetssamma, tåliga, tappra, vackra att se på och med en otrolig förmåga att uthärda. Inte minst kvinnorna. Att befolkningen överlever beror delvis på det väldiga system av underjordiska hålor och gångar som kan grävas i dessa länders mark. Ett skyddsrum under varje hydda med reservutgång, skyddsrum under riskfältet så att man kan gömma sig när flygplan nalkas. Under de sista åren har civilbefolkningen angripits med de grymaste medel: kemiska stridsmedel för att ödelägga skörden, fosfor- och napalmbomber, nu senast gasanfall.

Vi har samlats här i kväll för att gemensamt förklara att det måste bli slut på kriget i Vietnam nu och inte om tio år."

Vidare antogs ett protestuttalande som dagen därpå överlämnades till amerikanska ambassaden av en delegation som valdes vid mötet.

statsministern uppvaktad

På initiativ av med. dr Andrea Andreen, författaren Per Anders Fogelström, fru Inga Beskow, lektor Stig Jakobsson och redaktör Bertil Svahnström har ett upprop utsänts som nu undertecknats av drygt hundratalet personer.

"Kriget i Vietnam har antagit en för världsfreden hotande karaktär", heter det i uppropet. "Det befinner sig nu i en ödesdiger utveckling som steg för steg riskerar att leda till en världsbrand om freden ej återställs och Vietnams folk får möjlighet att i frihet och utan yttre inblandning bestämma i sina egna angelägenheter."

"Det måste snarast bli ett slut på kriget i Vietnam, så att dess följdverkningar kan begränsas. Vad som sker där angår även oss. Vi kan inte stå likgiltiga."

"Undertecknade hemställer till regeringen att genom vår delegation i FN och på annat sätt vidtaga aktiva åtgärder för att stödja strävandena att skapa fred i Sydostasien, rädda det vietnamesiska folket från krigets förödelse, från bomber, napalm och gas samt därmed bidra till att avlägsna de hot om ett tredje världskrig som kriget i Sydostasien utgör."

Bland undertecknarna märks författarna Svante Foerster, Artur Lundkvist,

Maria Vine, Erik Aslund, Stig Carlson, Tore Zetterholm, Ann Margret Dahlquist-Ljungberg, Jan Fridegård, Signe Höjer och Eric Lundqvist, konstnärerna Vera Nilsson, Siri Derkert och Mollie Faustman, professorerna Anders Wedberg, Bror Marglund, Gunnar Inghe, Harald Ofstad, Bror Hjort och Gunnar Beskow, riksdagsledamöterna Ingrid Segerstedt-Wiberg, Helge Lindström, Tekla Torbrink, Einar Rimmerfors och Lage Swedberg, redaktörerna Barbro Alving, Hans Haste, Arvid Svärd, Karl Olov Nordelius och Alma Braathen, skådespelarna Anders Ek och Naima Wifstrand, f. lektor Emilia Fo-

Mrs Alice Herz

Den 16 mars gav Mrs Alice Herz, en av WSP-kvinnorna i Detroit, uttryck för sin desperata protest mot fasorna i Vietnam genom sin egen fasansfulla handling. Mrs Herz antände sig själv i ett gathörn för att på detta av många buddister använda sätt att gå i döden dra uppmärksamheten till Vietnam.

Alice Herz var känd bland sina många ränner som en hänvigen arbetare för fred och frihet. Hon hade kommit som flykting till USA från Hitlers Tyskland. Under sina år i Amerika — ett land som hon älskade — hade hon vikt sitt liv åt strävandena att förhindra att det som hände under Hitler-tiden aldrig skulle återupprepas.

Varje ny bombräd i Vietnam, varje ny skändlighet som inträffade i Alabama, återuppväckte det andra världskrigets hela tragedi för henne. Hennes känsla av missräkning ökade när president Johnson, vars val hon hade välkomnat som ett steg mot fred, valde att intensifiera kriget i Vietnam.

Dr Henry Hitt Crane, välkänd metodistpräst, och sedan lång tid en god vän till Mrs Herz, sade:

"Det har sagts att en så stor kärlek hyser ingen människa att hon skulle kunna ge sitt liv för en annan. Mrs Herz var så djupt bedrövad över det nästan allmänna användandet av våld och hat för att utså mänskligt lidande att hon i en överdriven åtbörd sökte öva påtryckning på världen."

Efter ett kristillstånd, som varade tio dagar, avled Mrs Alice Herz den 26 mars.

gelklou Norlind, f. rektor Honorine Hermelin Grönbech, rektor Ereno Kasimir, med. dr Axel Höjer och förbundsordförande John S. Thore.

En delegation bestående av Andrea Andreen, Stig Jakobsson och Bertil Svahnström uppvaktade statsminister Erlander den 14 april och överlämnade uttalandet och alla namnunderskrifter i original.

Statsministern mottog uttalandet med positivt intresse, vilket är en uppmuntran att ge ytterligare uttryck för den starka opinion som finns här i landet i vietnamfrågan. Namninsamlingen fortsätter. Vi kvinnors läsare kan stödja den fortsatta aktionen genom att fylla i vidstående talong och sända den till Redaktör Bertil Svahnström, Jungfrugatan 30, Stockholm Ö.

RUT ADLER:

Vietnam

Vill inte leva längre
är det nån ide?
modet slut
glädjen gömt sig
trasor och vanmakt
hopplöshets gråa täcke
brer sig

trashankar, ännu barn
framläpade, bakbundna
dolk, blixtrande, fasa
i barnaögon
tala, annars.....

Det finns bilder i LIFE

tagna av dom själva
rådgivarna

dom skryter med det:

se direktfoton
från kriget i Vietnam.

Fången, pojke, släpas under vattnet

tills han talar.....

han kan inte tala

dö kan han ju alltid

tigande pojkarna
torterade trashankarna
kvinnorna, spädbarnen
segrade över supermakten
så den var alldeles tvungen
ta till bombraider
över ett land till
som inte kunde låta bli
länga om natten ett bröd
ett gevär över 17:e breddgraden
djugelträdens skuggor
ljudlösa langade vidare

Vill väl leva lite till
ändå, för deras skull
som dog så enkelt
självfallet
för att de visste
mer än tusen lärda —
allt som skulle vetas
i detta enda ögonblick.

Till redaktör Bertil Svahnström, Jungfrugatan 30, Stockholm Ö.

Undertecknad/e instämmer härmed i det uttalande som den 14 april överlämnades till Statsminister Erlander och vari det kräves att den svenska regeringen skall vidtaga aktiva åtgärder för att stödja strävandena att skapa fred i Sydostasien.

namn

titel

internationell lekskola i Wennergren Center

barnen leker sig till ordning

reportage:

ARNE ÖIJEN

Barnuppfostran är ett populärt diskussionsämne i våra dagar. Inte utan skäl. Med tanke på hur ungdomen alltmer kommer i blickpunkten genom avvikande beteende, kriminalitet och promiskuitet. Många – vi ska här ställa oss helt neutrala – anser att den form av uppfostran som ungdomen fått varit felaktig. Andra åter hävdar motsatsen. Självfallet får vi här heller inte bortse från miljöfaktorns betydelse.

Men vad sägs om att låta barnen leka sig till ordning och rätt tänkande? Principen som sådan kallas Montessorimetoden och har faktiskt praktiserats i Stockholm i ett par års tid. I nog så internationellt sammanhang. Nämligen hos alla de unga familjer som är knutna till Wennergren-Center och som kommer från skilda länder. Många av de unga paren har barn under skolåldern och därför har man vid WG-center ordnat en lekskola uppbyggd efter Montessorimetoden. Ett faktum som tycks ha undgått större delen av den svenska pressen. Fast initiativet som sådant är nog så tänkvärt...

Lekskolan surrar av engelska glosor. Tanken förs osökt in på ett önskedrömmens FN i miniatyr när man ser de små från skilda världsdelar samsas med varann. Forskarcentrumets lekskola betyder mycket för allas trivsel. Föräldrarna kan mer koncentrerat ägna sig åt sina betydelsefulla studier i den fasta förvisningen att deras barn är i trygga händer.

Vad är då "Montessorimetoden"? Att helt redogöra för den skulle ställa sig för utrymmeskrävande men dess skapare är den italienska läkaren och pedagogen Maria Montessori. Hennes teorier väckte på sin tid oerhörd uppmärksamhet. Hon föddes i Chiaravalle år 1870 och blev år 1896 Italiens första, kvinnliga doktor. Efter sin examen sökte hon sig till barnpsykiatriska kliniken vid ett av Roms största sjukhus. Efter ett par år fortsatte hon till Paris för att studera den franske läkaren Seguis pedagogiska metoder. En trosviss kvinna var hon Maria Montessori. Säker på det inneboende goda hos människan. Och särskilt hos barnen.

Hon omsatte sina kunskaper i praktiken vid "Scuola Magistrale Orto-rencia" i Rom. (Där hon även utbildade lärare som senare skulle undervisa mindre begåvade barn.) Barnpsykologi och pedagogik hade nu helt fångat Montessoris intresse och för att ytterligare berika sina kunskaper fortsatte hon med studier i hygien och tog även en fil. dr. i pedagogisk antropologi.

År 1906 började Maria Montessori utforma en undervisningsmetod för normalt begåvade barn i förskoleåldern vid ett daghem i Roms fattigkvarter. Hon studerade barnens beteende och började praktisera metoder som då ansågs revolutionerande.

Lära sig hälla vatten från ett kärl till ett annat utan att för mycket hamnar bredvid är ingen konst bara man är försiktig, så det så...

de. Exempelvis lät hon tillverka stora sandpappersbokstäver klistrade på träskivor för läsövningar. Hon kunde omgående konstatera att barnens inlärande av bokstäverna gick lättare genom att de fick hjälpa till med handens stora rörelse samtidigt som de ljudade!

Maria Montessori kom så småningom till Nederländerna där myndigheterna blev så imponerade att de lät uppföra daghem efter hennes direktiv.

Maria Montessori fann även – i motsats till vad många tror – att barn tycker om ordning. Följande egenskaper, ansåg hon vara karaktäristiska för varje friskt och normalt barn:

Sinne för ordning och arbetsglädje

Spontan koncentrationsförmåga

Verklighetssinne

Förmåga arbeta tyst och självständigt

Samarbetsförmåga

Balanserat äganderättsinne

Initiativ och intresserikedom

Förmåga till lydnad

Frivillig självdisciplin och hänsynsfullhet.

En viktig regel enligt Maria Montessori var att barnen skulle få lära sig saker och ting utan påskyndning. Efter denna koncentrerade redogörelse för denna märkliga kvinna bör vi tillägga att hennes metoder i dag praktiseras i sådana skolor – med studentexamensrätt – som finns i exempelvis Haag, Rotterdam, Utrecht, Amsterdam med flera städer. 82 år gammal avled Maria Montessori i Nederländerna. I det land som mest uppskattat hennes läror.

I ultramoderna Wennergren-Center vid Norrtull i Stockholm används nu alltså Montessorimetoden. Föreståndarinnan i lek-skolan är fru Barbara Kjellberg och hon är enbart positiv:

– Barnens lek går helt ut på att lära sej ordning och händighet. Och alla leksaker är anpassade att vara till vägledning. Vi har exempelvis decimalindelade stavar, stora sifferplattor, bygglotsar för uppövning av konstruktionsfantasin, en liten elektrisk spis med ugn för bakning.

Ordning är regel nummer ett vid WG-centers lekskola. Men på ett sätt som gör att det inte blir tråkigt för barnen. De leker sig till den! Allt enligt Montessoris regler.

– Det är fel att tro att barn inte tycker om ordning. Tvärtom. Men de måste på rätt sätt lära sej förstå ordningens betydelse. Det kan de inte lära sig själva.

Vi kan notera några fakta från denna lekskola som hör till de mer speciella i landet:

går det framåt för kvinnorna?

Har det gått framåt i min livstid? Det måste man väl säga. Redan tidigare under 1800-talet hade vi fått arvsrätt, myndighet, rätt att driva handel i viss mån. Folkskolorna var öppna för flickor från början. Universiteten öppnades omkring 1870, en del lärartjänster fick vi bekläda osv. Nu har vi formell rätt till alla tjänster och yrken, lika lön är genomförd i viss utsträckning och på marsch över hela fältet. Sedan 1921 har vi rösträtt och valbarhet. Men manssamhället är fortfarande vår livsform. Skattelagstiftningen är en black om foten för kvinnor. Valfriheten är starkt beskuren genom bristen på barnstugor av olika slag. Fortfarande är vårt samhällsinflytande mycket underutvecklat. Detta är numera den största bristen, föga beaktad även av kvinnorna själva.

Det finns ropande röster. I Sverige har vi haft Elin Wägners med sin Väckarklocka. I Norge finns Margrete Bonnevie, som just gett ut en bok med titeln "Fra likestilling til undertrykkelse" (Dreyers Förlag, Oslo). Båda dessa kvinnor har velat väcka vårt mod och öka vår ansvarskänsla genom att peka på de kulturer i gången tid då kvinnorna varit de ledande i samhället. Och vi minns Elin Wägners ord om att idealet är en värld framsprungen ur samarbete mellan män och kvinnor.

Mycket talar för att kvinnor nu tröttnat på att vara outsiders som ständigt protesterar eller ber – vi vill själva vara med om att bestämma. Den gamla parollen 50/50 har blivit populär. Det märkte jag förra våren när kvin-

nor från NATO-länderna möttes i Haag för att protestera mot den multilaterala kärnvapenstyrkan. Samma upprorsanda mot manssamhället låg bakom Kerstin Anérs ord häromdagen: "En grupp män, som behandlades på samma sätt som kvinnor i stort sett behandlas i näringslivet i dag, skulle snabbt visa symptom på neuros och bli ett orosmoment både på arbetsplatsen och i samhället".

Den unga kvinnogenerationen ger mig hopp. Många av dem är beredda att ta ansvar. På ett tåg häromdagen satt jag bredvid en ung mamma som behandlade sin dotter på 1–2 år med föredömligt lugn och aldrig svikande tålmod med fint resultat och utan skytt av kaxande. En annan dag satt jag bredvid en målmedvetet studerande farmaceut och efter tågbyte hamnade jag på samma bänk som två flickor från en folkhögskola, intelligent och intresserade. Dagen efter steg jag upp på en överfylld spårvagn och fick stå bredvid den kvinnliga konduktören. Först fäste jag mig vid hennes blonda hästsvans som såg lustig ut under uniformsmössan. Så märkte jag att hon läste en bok vilket är rätt ovanligt i det arbetet. Jag undrade hur hon skulle klara sig. Men när vi närmade oss nästa hållplats steg hon upp, lade boken bakom sig på sätet och skötte sig perfekt. Samtidigt blev det en sittplats ledig för mig och när jag gick förbi kunde jag inte motstå att se efter vad hon läste. Det var en gammal bok: "Ned med vapnen" av Bertha von Suttner. En sån bra bok ni läser sa jag och vi log mot varandra.

Andrea Andreen

- Barnen putsar själva sina skor på bestämd plats i lokalen.
- De diskar sina egna glas efter saft-drickning.
- De bär tillbaka de leksaker de använt till sin plats innan de börjar leka med en ny.

Och – det förunderliga är att småttingarna gör det med glädje. På lek... Men de har hjälp. För att veta vilken trasa som

ska användas att torka av bord med, att torka glas, att putsa skor, etc. så har samtliga olika färger och storlekar.

Hur ska vi då summera erfarenheterna från WG-centers lekskola? De av oss som är föräldrar vet med oss att vi kanske då och då tillgriper tjat. (Om inte aga.)

Slutfacit borde väl bli att det faktiskt går att få de små till ordning utan tjat. En uppfostringsmetod som inte är rolig varken för föräldrarna eller barnen.

konstnärshustru eller konstnärinna?

Kvinnliga konstnärer på olika områden har alltid fått kämpa hårt, säger författarinnan Margit Palmaer i denna artikel.

Hur många konstnärsbegåvningar har genom tiderna förtvinat mellan spis och diskbänk? Den frågan kan väl ingen besvara, men det vore intressant att veta hur de här problemen tacklas i yngre konstnärsgenerationer. Vi välkomnar alla bidrag på temat konstnärshustru och/eller konstnärinna.

Den, som skriver detta, fastnade redan på andra ordet, en dålig början. Skulle man förena de båda begreppen med ordet *och* eller med ordet *eller*? Det senare, *eller*, antyder en motsättning i stil med det vi så länge dragits med i förhållandet yrkeskvinnor-husmödrar och som nu äntligen är i färd med att försvinna ur sinnevärlden. De flesta yrkeskvinnor är nämligen även husmödrar, och alltflera husmödrar är i färd med att övergå till yrkeskvinnostatus av olika orsaker.

Nå, men *och* då? Detta koordinerade ord förutsätter en fredlig samexistens, som tyvärr ingalunda alltid är förhållanden. Bäst vore alltså att sätta *eller/och*, vilket onekligen skulle antyda en viss begreppsförvirring. Och detta inte utan skäl.

I första hand konstnärinna eller...

Ty begreppsförvirring råder det på området. Är den berömda pianovirtuosen, som gift sig med den berömda filmregissören, i första hand konstnärinna eller konstnärshustru? Hur förhåller det sig med skulpturisen, som gift sig med trubaduren? Eller, för att ta ett exempel, som redan tillhör konsthistorien och därför kan nämnas vid namn, hur var det med Isaac Grünewald och Sigrid Hjertén, för att nu inte nämna hustru nr 2, Märta, också konstnärinna?

Ett svar ligger nära till hands: berömmelsen får avgöra. Men där berömmelsen aldrig blir vad den borde vara, dvs. där hushåll, barnavård, pyssel kring maken-konstnären tagit så mycket krafter i anspråk att de aldrig räckt till den stora prestationen? Och, vemodigast av allt, när det äntligen börjat lättas finns kanske varken handlaget eller visionen kvar. Konstnärshustrun-konstnärinnan står där hon stod för tjugu, tretti år sedan, medan hennes make konstnären hunnit bygga upp en

solid position och kanske även är mogen för en ny konstnärshustru.

Naturligtvis finns det de, som lyckats lösa problemet, säkert med hjälp av en förstående man, kanske kamrat från Konstfack eller Akademin. Naturligtvis finns det andra som brutit sig loss och gått sin egen väg som en Georges Sand eller Colette. (Vilken ju dock ej själv tog initiativet till skilsmässan!) Och naturligtvis finns det de, som visligen aktat sig för att lagvagas utan föredragit frihet i erotiken likaväl som i konsten, även om den resulterat i avkomma. Vilken för visso uppfostrats med kärlek — om än ibland utan smör, under hårda villkor.

Livsuppgift att vara konstnärshustru

Nå, men alla konstnärshustrur är ju inte konstnärinnor — även om många av dem i all tysthet bär på en inkapslad konstnärdröm. För flertalet är väl just livsuppgiften att vara konstnärshustru, dvs. att helhjärtat ägna sig åt att hjälpa mannen i hans livsverk. (Kvinnans kärlek och mannens verk — populärt sekelskiftesproblem, se Gertrud.) Detta innebar att reda honom ett bo, där åtminstone han kan trivas, att skydda honom för obehöriga, att trösta honom vid motgångar, att aldrig tvivla på hans genialitet och att slutligen vid behov bidra till försörjningen, dock helst diskret. Om någon gjort sig förtjänt av det något tvivelaktiga epitetet hemmets finansminister så är det i sanning hon! Hur skulle det förresten vara, om konstnärssunderstöden adresserades till henne, liksom barnbidragen? Något för herr Edenman att tänka på? (Jag hör redan i andanom hälskriet från konstnärerna.)

Dessa reflektioner utlöstes vid en vernissage av en känd konstnär. Konstnären stod och begrundade sina av hustrun vackert

och väl hängda verk, så vände han sig plötsligt om och utlät sig:

— Varför talas det aldrig om konstnärshustrurna? Och vad vore konstnärerna utan dom? Det är ju i alla fall dom, som bär upp det hela, hittar på utvägar, ofta klarar kontakterna med publiken och står för försäljningen, ibland som här hänger hela utställningen. Som sagt: vad vore vi konstnärer utan våra hustrur?

Det var vackert sagt, men istället för att torka en tår i ögonvrån log jag ett litet skevt leende:

— Du har så rätt. Konstnärerna har det bra, dom har sina hustrur. Men vad har dom gifta konstnärinnorna? Eller författarinnorna? Eller andra kvinnliga konstutövare med man och barn? Dom är hustrur själva dom, vilket av många betraktas som ett heltidsjobb, dessutom ska dom försöka hinna med att utöva sin konst. Och det är ju inte bara frågan om tid utan också om avskildhet, om möjlighet att koncentrera sig på arbetet. Jag menar det konstnärliga arbetet — det andra, det husliga, ser nog till att det får sin koncentration.

Jag kunde fortsatt i det oändliga, men konstnären hade redan ilat vidare till en presumptiv kund, så jag tvärtystnade.

Att tro på mannens genialitet

Men invärtes fortsatte jag monologen. Och vad den till sist hakade sig fast vid var frågan om genialiteten. En konstnärshustrus viktigaste uppgift är trots allt inte matlagning och städning och förvärvsarbete utan att tro på mannens genialitet. Alla andra må svikta och tvivla, bara inte hon gör det. Föreställ er att hon skulle säga: jaja, Kalle, du är en hyggelig karl och en skaplig målare, men något geni är du vid Gud inte. Föreställ er detta — och då kan ni också föreställa er det

sammanbrott, som blir följden av den tro-
lösas svek.

En kvinnlig konstnär skulle ha svårt att ta sammanbrottet på allvar. För henne existerar knappt problemet — ingen har just trott på hennes genialitet, åtminstone inte inom den trängsta kretsen. Vad det gäller för henne är att bita ihop tänderna och knoga på, antingen någon tror på henne eller inte. Kanske är det därför så många kvinnliga konstnärsbegåvningar föredrar att ägna sig åt konsthantverk, keramik, textilier, glas — där gäller det en hederlig närkamp med material och teknik och är inte i första hand frågan om genialitet. Om den finns så blir den i alla fall i sinom tid uppenbarad.

Opinionen emot sig

Kvinnliga konstnärer på olika områden har alltid fått kämpa hårt. De har haft opinionen emot sig — inte minst medsys-
ternas — och ingen bakom sig. Hur förlöjligades inte blåstrumporna på 1830—40-talen! Hos oss började det förresten redan på 1700-talet med Hedvig Charlotta Nordenflyckt, vilken inte var så klok som Anna Maria Lenngren, som dolde sin lyra under sitt sybord, utan käckt sjöng Fruntimmers försvar. Först när man som Selma Lagerlöf lyckats komma upp i Nobelprisklass och stora utländska upplagor började de erkännande bugningarna.

Men en liten malört fanns alltid i framgångsbägarn: man var ett undantag från sitt kön, dvs. man tillhörde strängt taget inte sitt kön utan utgjorde ett slags hybrid av icke önskvärd art.

Ja, just det, icke önskvärd art.

Och där ligger — eller har åtminstone i århundraden legat — de kvinnliga konstnärernas speciella problematik. Har man rätt att använda sin begåvning för egna uppgifter eller måste man satsa den i de allmänna omsorgerna om släktet? Problemlösningen har inte precis underlättats av att den betraktas som vederbörandes ensak, ingalunda som någon samhällsangelägenhet. Undra sedan på om många sökt stöd och tröst genom att studera gamla samhällsformer där matriarkat rådde!

Att vara kvinna, att få utveckla sin egenart

— Men du är ju inte som andra — du är ju ett undantag!

För hur många kvinnor med konstnärliga ambitioner har inte denna i all välmening utslungade replik känts som ett slag under bältet. För i grund och botten vill de vara som andra, dvs. vara kvinnor — samtidigt som de vill ha rätt att utveckla sin egenart.

Ingen har finare skildrat denna "undantagsmentalitet" än Cora Sandel i Kranes konditori. Jag tänker på den i mitt tycke väsentligaste scenen i boken, där fru Storstein med lysande ögon berättar för sin vän den svenske sjömannen hur hon känner det, när hon får skapa i tyg, förvandla några meter siden eller brokad till en perfekt klänning. Och märk väl: det är inte frågan om en stor konstnärinna utan om en liten småstadssömmerska. Men skaparglädjen är densamma hos båda.

Naturligtvis kom aldrig den scenen med i den av en manlig författare gjorda dramatiseringen, som vi sett i TV. Istället byggdes "förhållandet" till sjömannen — som aldrig var något förhållande — ut till det groteska. Att en liten obetydlig kvinna kämpade till blods för sin integritet mot alla som sökt utnyttja henne kan ju aldrig vara så dramatiskt spännande som lite erotiskt kladd. Att mannen hederligt försökte råta upp hennes sårade självkänsla inte heller, men inlindat i erotik blev det åtminstone acceptabelt.

Siri Derkert — en av dem som verkligen förmått bryta igenom alla vallar. Nu ristar hon både bokstavligt och bildligt talat sina uppfattningar på manssamhällets murar.

Utom sjömannen är alla emot henne: slarvern till äkta man, de fordrande barnen, de fina fruarna, som väntar på sina klänningar, hela samhället. Och till slut orkar hon inte längre utan ger upp så som så många kvinnor gett upp. Av det stora upproret blev ingenting mera än en liten demonstration. Och allting återgår till ordningen, när Katinka Storstein gör det — samhället kan sova lugnt.

Slutet känns kväljande otillfredsställande, men är förmodligen det enda riktiga. Ty det är ju så det går till i verkligheten, i nio fall av tio. Katinkorna har sin lilla explosion och återgår sedan till vardagsfållan, med ädelmodigt överseende betraktade och förlättna. Ramaskriet kommer bara om de inte återgår utan på allvar bryter sig loss.

Är nu detta en tidsbild från det senare 1900-talet och inte en skräckbild från det tidiga 1800-talet? Har vi kanske inte mängder av framgångsrika konstnärinnor inom teater, film, litteratur, mode och givetvis också konsten. Jo, det har vi, och det ska visst inte förnekas att vårt århundrade gett kvinnor med konstnärsdrömmar chanser de aldrig tidigare kunnat drömma om, något som för övrigt också gäller manliga konstutövare.

Men — det är inte dem det här gäller.

Utan dem som kämpar för ett andningshål, en möjlighet att överleva som konstnärer.

Frihet från att dränkas i vardagspyssel

En författargrupp i "provinsen", som stockholmarna säger, diskuterade nyligen vägar att förbättra författarnas villkor i deras landsända. De manliga författarna skisserade stipendier och understöd från landsting och kommun som lösningen, medan de kvinnliga tyst bytte blickar. För dem gällde det inte så mycket kontanter eller naturstipendier på någon turistort, som de aldrig skulle ha möjlighet att utnyttja, utan något helt annat. Nämligen vad Virginia Woolf kallat a room of one's own, dvs. avskildhet, frihet från att dränkas i vardagspyssel, integritet.

Det är den konflikten, som skapar spänning i deras liv, dess inre dramatik. Men därmed är inte sagt att den också skapar möjlighet att flytta ut konflikten på det plan, som hör konsten till. Härtill fordras resurser av annat slag.

Till de resurserna hör intresse och förståelse från omgivningen, vilket innebär detsamma som vattning och uppluckring

Fortsättning på sidan 24

vi tjejer

av Eva Limanova

Vi var fyra och sammanlagt var vi femtiofyra år gamla. Dása, Sonja, Hanka och jag. Dom snyggaste av oss var Dása och Hanka. Dom fulaste jag och Sonja. Dása hade en tjock, brun fläta, Hanka vågigt svart hår. Jag slätkammat hår och Sonja hemska glasögon.

Vi hade bestämt oss för att åka till simhallen, för det regnade ute och vi var för pankar för att gå på bio.

I spårvagnen anförtrorde oss Dása att Zdeněk hade kysst henne. Vi var hemskt avundsjuka. Zdeněk var Dásas Första Kärlek. Hanka och Sonja hade också sin Första Kärlek, men dom hade inte blivit kyssta än. Själv hade jag inte haft någon kärlek alls, antagligen för hårets skull.

Vi tog en hytt, kom på något underligt sätt in alla fyra och började klä om. Dása hade behå. Vi avundades henne trots att hon sa att hon hade fått den begagnad av sin faster. Behå hade lite urblekta spetsar, därför ville fastern inte ha den längre, men annars var det inget fel på den, bara det att den inte alls passade Dása. Hon hade nästan ingenting som skulle kunna behöva en behå. Sonja var mager och hade ett stort födelsemärke på ryggen, men annars var hon den enda av oss som kunde haft användning för en behå. Hon provade Dásas och den satt perfekt. Vi beundrade henne allihop. Sen tog vi på oss baddräkterna. Min var snyggast. Den var av vit frotté, satt inte bra upptill men annars passade den. Jag var också den enda av oss som hade badmössa, en vit mössa med en blå och en röd segelbåt. Dása sa att jag såg ut som en baby i den. Hon var säkert avundsjuk på mig.

Hankas hängslen hade gått sönder, så

vi fick förstås nåla fast dem. På Hanka brukar överhuvud taget allting gå sönder, så hon är nästan klädd i nålar.

Sen lämnade vi hytten och gick till duschen. Där stod en helt naken dam och såg ut som om hon aldrig hade tvättat sig förr. Hon hade tvållödder över hela kroppen, vi stod och tittade på henne en stund ända tills en annan dam slängde ut oss. Hon sa att unga ögon inte behövde se allt, men hon stirrade själv på henne. Fast hon var gammal, det stämmer. Vi låtsades tvätta oss, för annars får man inte bada i bassängen, men i själva verket stänkte vi bara ett par droppar varmt vatten på varandra och sen stack vi.

Det var ett hemskt oväsen där. Tjejerna kröp långsamt ner i vattnet, men jag själv hoppade i — med fötterna först, givetvis. Sen latjade vi i vattnet och Sonja tog sig som alltid en kallsup då och då. Dessutom var hon som blind utan glasögonen och såg oss inte. Sen tyckte jag inte det var roligt längre, så jag gick och satte mig på kakelbänken och försökte värma ryggen en smula. Det var ett par grabbar där som åkte kana på bänkarna. Dom kom alltid ända fram till mig och stannade först alldeles intill mig. Dom tyckte det var roligt när våra lår smällde ihop. En stund tyckte jag det var rätt kul, men sen sa jag åt dom att dom var knasiga och flyttade en bit längre bort. Dom var verkligen lika fåniga som grabbarna i vår klass. Man kunde inte snacka med dom om något, dom skulle bara nojsa och larva sej... Sen gick jag till trampolinen, därifrån dök en man på huvudet. Det var snyggt, och han var snygg också. Han var solbränd och på huvudet hade han en sån där mössa

som polospelarna också brukar ha.

Han dök tjugigt och sen simmade han alltid en lång bit under vattnet. Jättesnyggt! Jag beslöt att också göra ett försök. Jag klev upp på trampolinen och samlade allt mitt mod. På långt håll hade det inte alls sett så farligt ut, men nu var det ruskigt högt och jag blev skraj.

Plötsligt la jag märke till att den där mannen tittade på mig. Så jag hoppade. Jag hamnade givetvis på magen och under vattenytan orkade jag bara stanna ett litet ögonblick. Det gjorde ont men jag var ändå glad för att jag hade hoppat. Tjejerna hade också sett mig och därför kom dom fram till bassängkanten och glodde på mig. Själva skulle dom aldrig ha vågat hoppa.

Jag klev upp på trampolinen en gång till och hoppade. Den här gången fick jag en ordentlig smäll i ansiktet. Tjejerna stod och såg beundrade ut. Jag hoppade den ena gången efter den andra, ända tills jag var alldeles röd och sönderslagen. Mannen med polomössan tittade hela tiden på mig och det kändes skönt på något sätt.

Damerna tyckte inte det var roligt längre, men han fortsatte att titta på mig. När jag fått nog, slog jag mig ner på bänken och låtsades som om ingenting hade hänt, men jag såg att han snart skulle komma fram till mig.

När han kom frågade han om han fick slå sig ner, och jag låtsades bli förvånad, men jag rodnade, inte bara i ansiktet, utan jag tror till och med att mina armar blev alldeles röda. Han log och jag rodnade ännu mera och därigenom förrådade jag mig. Jag fick fram ett "ja" och flyttade på mig en bit. Han satte sig så att hans ben rörde vid mitt

och i det ögonblicket förnam jag en sådan konstig känsla att jag rodnade på nytt.

Han började fråga mig hur länge jag hade hållit på att simma. Jag svarade och samtidigt passade jag på att titta lite i smyg på honom. Han var exakt en sån man som vi flickor alltid drömt om. Han var hemskt hårig och solbränd. Han hade alldeles svarta ögon och på ögonfransarna hade han vattendroppar. Det var snyggt. Alltid när han sa nånting log han. Då var han snyggast. Jag var glad att jag hade mössan på så att han inte såg mitt fula hår. Sen frågade han om jag inte hade ont i magen och ansiktet. Jag hade ont i bådadera, men jag ville inte att han skulle tro att jag inte orkade med nånting, så jag sa nej.

Sen sa han: "Fröken, det är ingen konst att hoppa, men man måste behärska tekniken."

Senare visade han mig hur man skulle bära sig åt, han reste sig till och med och gick fram till trampolinen och hoppade, för att jag verkligen skulle begripa det. Jag låtsades känna till allt det där.

När han kommit upp ur bassängen igen, satte han sig så nära mig att hans ben vidrörde mig nerifrån och ända upp, och eftersom benet var vått, klistrades det nästan fast vid mitt. Jag rodnade förfärligt och vågade inte röra mig eller titta på honom.

Vi satt och teg en stund, sen frågade han vad jag hette. Jag var glad att jag kunde säga nånting, så jag rabblade upp alla mina namn. Jag har fyra: Kristina, Eva, Marie och Andéla. Marie gillade han bäst, men han ansåg att även Kristina kunde gå an.

Sen kom tjejerna och störde oss. Han brydde sig inte om dom, utan gick sin väg. Men först ägnade han mig ett vänligt leende. Jag tittade efter honom ända tills han försvann i herrarnas omklädningsrum. Han var helt annorlunda än Dásas Zdeněk och dom grabbar som Sonja och Hanka hade sällskap med.

Tjejerna ville gå hem och det passade mig ypperligt, för jag visste att han skulle vänta på mig. Jag sa att jag tänkte hoppa en gång till, och jag gjorde det precis som han hade sagt. Det var rena rama sensationen. Jag kände hur mina armar banade sig väg genom vattnet och först sen dök huvudet och kroppen efter, utan att det gjorde ett dugg ont.

Jag simmade länge under vattnet och när jag kom upp såg jag att tjejerna stod med öppna munnar och stirrade på mig, fulla av beundran. Jag hoppade därför en gång till. Härligt!

Sen gick vi och tjejerna la märke till att någon tittade från den glasklädda korridor, som ledde från omklädningsrummen till gatan. Det var han, men

han hade hunnit klä på sig. När jag tittade på honom, pekade han på bassängen och gjorde en erkännande gest, så tjejerna såg att han hade gillat min stil.

Sen såg dom att jag hade rodnat, och Hanka sa att han var tydligt intresserad av mig. Jag sa att det var lögn, men tjejerna fortsatte att tjata, och sen sa dom att dom gärna skulle vilja se vad jag kom att göra om han väntade på mig och om jag inte skulle bry mig om honom.

Dom babblade så länge i omklädningsrummet att jag började hata dom och lovade mig själv att jag skulle visa dom.

När vi kom ut fick vi genast syn på honom. Han log, men han ignorerade tjejerna helt och hållet. Det tyckte jag var bra. Dása knuffade till mig och Hanka försökte väcka hans uppmärksamhet.

Sonja viskade: "Där ser du att ni är intresserade av varandra."

"Det är vi inte alls", sa jag och gick förbi honom utan att kasta en enda blick på honom, som om jag aldrig hade sett honom. Tjejerna såg sig om hela tiden, skrottade och kråmade sig, men jag gick rakt ända fram till hörnet och där såg jag mig om lite grann för att se vad han gjorde. När han såg att

jag vände mig om, tog han ett steg fram mot oss och strålade upp, men då väntade jag inte längre utan började springa för att tjejerna inte skulle tro att jag väntade på honom.

Jag steg på spårvagnen och åkte hem. Tjejerna stod kvar vid hörnet och stirrade förvånat. Jag visste att dom snart skulle börja diskutera mig. Jag hade mest av allt lust att gråta, men jag höll ut ända tills jag kom in i våran portgång.

Hemma sa jag att jag hade tandvärk. Nästa dag var jag tvungen att gå till tandläkaren. Han hittade ingenting, men jag slapp plugget åtminstone.

Jag grät ungefär en vecka till när jag tänkte på mannen i den röda polo-mössan. Sedan berättade jag om det för Sonja. Hon är den enda av tjejerna som alltid förstått mig. Hon sa att hon visste precis hur det är och att det säkert var min Första Kärlek.

Jag slutade att gråta och började kalla honom för Jirka när jag tänkte på honom, för jag hade alltid tyckt att det är ett snyggt namn. Alla i klassen är övertygade om att jag har min Första Kärlek och han heter Jirka. Alla tjejerna är hemskt avundsjuka, för det är bara Sonja som vet att det inte är sant. Men hon säger ingenting.

För Sonja är en toptjej.

med sikte på sommaren

av Birgit Öhrn

Man tänker sig sommarens ljumma vindar, men erfar oftast dess kalla regn. Semesterväskan packas mera i förhoppningarnas än förtänksamhetens tecken och på så sätt blir man i alla fall ännu ett klagomål rikare vid återkomsten till jobbet – och det vackra väder som då regelbundet brukar infalla.

Kläderna på dessa sidor illustrerar detta dilemma. Alltihop får inte plats i sommarens klädbudget, och knappast i resväskan heller, men vart för sig försvarar plaggen en plats i sinnevärlden.

ANORAKEN

t. ex. som realistiskt uteplagg hela sommaren, just så pass dämpat hurtig att man kan hänga den över axlarna också den kvällen som den lätta fodralklänningen sitter på. I Hettemarks kolkktion finns förvisso betydligt mer insmickrande ytterplagg, men få så problemfritt tillskurna och skryneltillåtna för vår bil-, cykel- eller båtsommar.

Materialet är impregnerad poplin i både ljuva och marina kulörer. Mellan ytter- och innetyg finns en användbar huva inrullad. Priset ligger omkring 128 kronor.

KLÄNNINGSKAPPAN

börjar slå igenom i år som städad stadsplagg för vackra dagar. Hettemarks har sytt upp sin modell i en skrynelfribehandlad rayon som man är ensam om och kallar "Moygashel". Bystsömmarna och den nedskurna kragen betonar det kvinnliga liksom urvalet färger. Tänk på gult, rosa, azalea, turkos eller hyacint innan ni tänker på svart eller vitt. Just på sommaren kan vi bära dessa milda pasteller när hy och

ögon fått färg och glans av nyttigt uteliv. Och just uppe i medelåldern, vill man tillägga till alla betagande gråhårsflickor som murrar sig i grått och lila.

DRÄKTEN

är ju vårplagget framför andra, det som klarast speglar alla modets snilleblixtar. I år ser den ut precis som för 7–8 år sedan: dubbelknäppt, lätt insvängd uppåt och glatt helveckad nedanom. Smal måste man vara för den silhuetten, det är sant. Men knappast ung. Oftast är det lite äldre fruntimmer som tar de självmedvetet långa kliven medan tonåringarna gärna skruvar sig fram i knäkort, pennsmalt. Apropå kjollängd så vore det väl roligt att tänka sig att äldre damer med prydliga ben saxade kjolarna lite mer generöst! Alltnog, Hetteemarks dräkt här på sidan tillhör klassikerna och är som sig bör uppsydd i 100 % ull, impregnerat kamgarn. Vårens flitigast surrande flugor med sidenklädda slag och dubbla ficklock surrar nog mindre käckt redan nästa vår...

HETTEMARKS GARDEN DRESS

är en gammal bekant som bara har gott rykte om sig. År efter år återkommer ensemblen, bestående av snällt solliv, välskurna shorts och en salongsfärdig skjortklänning för den som inte hänsynslöst nudistar i handelsbod och hotellmatsal, eller fyller resväskan med extra morgon- och strandrock.

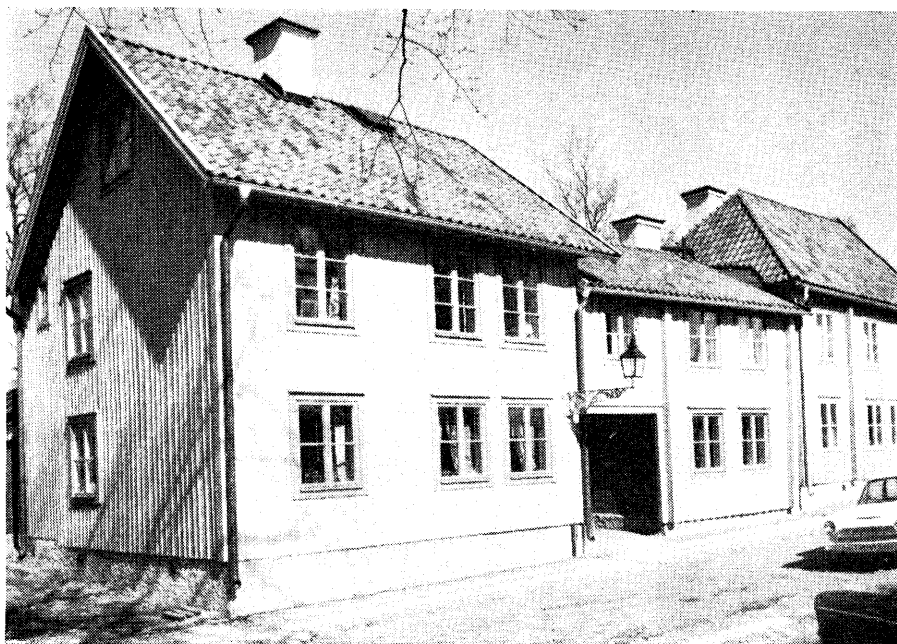
Färger och mönster varierar – i år är det en "sommarruta" i rosa eller ljusblått på oföränderligt vit, sanforiserad bomull. Omkring 122 kronor får man ge för denna stöttepelare i semestergarderoben.

reportage

från

Wadköping

"Stad med egen profil" brukar Örebro kallas med en trött karakteristik, som inte säger mycket men ändå är riktig.

Andra städer — Eskilstuna, Västerås, Karlstad — har en personlighet som tränger fram om man så bara bilar tvärs igenom dem. Den historiska traditionen bakåt speglas inte lika klart i stadsbilden. Det finns olika skäl till det; bl. a. de bränder som gått förödande fram över trästaden Örebro på 1800-talet och bara lämnat några få, motståndskraftiga stenhus kvar. Därtill kommer att staden i så hög grad varit en genomgångsort, en stad för tjänstemän och köpmän, en handels- och bytesort, inte lika självklart en plats där familjerna rotar sig och för traditioner vidare genom generationer.

Rörlighet och öppenhet har varit den positiva sidan av traditionslösheten. Och det är just här som man skall söka och finna Örebros "profil", i dess öppenhet mot tiden och det moderna, dess beredvillighet att satsa på det nya, speglat i ett livligt byggande. Dagens Örebro ger bilden av ett modernt samhälle som fungerar. Dess social- och ungdomsvård är aktiv, dess arkitektoniska lösningar av de nya stadsdelarna är mönstergilla och behandlas i fackpress världen över. Det är med skäl som jubileumsstaden Örebro valts till ungdomens stad.

Inför sitt sjuhundraårsjubilerande satsar staden hårt på alla fronter — också den kulturella, som varit eftersatt. De historiska partier som finns bevarade — Slottet, de vackra 1800-talsbyggnaderna vid ån, Stora Hotellet, den gamla teatern, Frimurarlogen och arbetshuset — byggs ut med ett kulturreservat, som, när det står färdigt, inte bara blir en idyll bland lummiga träd utan också ett intressant kulturminnesmärke.

Förslaget om ett kulturreservat väcktes redan i mitten på 30-talet men möttes av ringa förståelse. De ledande männen i museistyrelsen och främst landsantikvarien Bertil Waldén kunde ana sig till följderna av den byggnadslusta och expensionsvilja som staden utvecklade.

Inom kort skulle alla de gamla "söderkåkarna" med sin fattiga slumbe-folkning vara jämnade med marken och de sista spåren av det gamla Örebro — vid sidan av högreståndskulturen, representerad av slottet, och kyrkan, skyddad av religiösa skäl — skulle utplånas.

Kärnan till kulturreservatet fanns redan i de två 1500-talsgårdarna Kungstugan och Borgarstugan, som flyttades till Lars Bohms udde nere vid Svartån. Men de härjades av vandaler och förstörelsen kunde pågå ostört så länge

Bakom den pietetsfullt bevarade exteriören finner man nu fullt moderna bostäder och goda arbetslokaler för en rad utövande konstnärer.

de låg oskyddade och övergivna på denna ganska ödsliga plats. Om man flyttade de värdefullaste av de hotade stadshusen till deras närhet skulle ett tvåfaldigt syfte vinnas: Kungsstugan och Borgarstugan skulle räddas genom att inlemmas i en levande, sluten miljö och de nyflyttade husen skulle undgå förintelse. Att dessa hus skulle bli bebodda räknades det med från början.

Kriget lade planerna på is, och stoppade också upp nybyggandet. Men i efterkrigsperioden blev Örebro expansivare än någonsin, och kulturresevatet förvandlades från projekt till nödvändighet.

Och nu har alltså kulturresevatet blivit fungerande verklighet, lagom till jubileet. Gör man ett besök en ljum förvårssdag möts man fortfarande av gapande hål, fundament och brädhögar. Men det är fullt möjligt att ana sig till vad helheten kommer att bli. Och när det lokala teatersällskapet repeterar Nils Peter Eckerboms pjäs på planen framför Kungsstugan, när de inflyttade konstnärerna drar gardinen åt sidan för att släppa in solen, barnen leker på brädhögarna och örebroarna drar sig hitåt i skaror för att se den nya sevärdheten, gör den nya stadsdelen plötsligt skäl för sitt namn, "Wadköping", och ger de riktiga associationerna till Hjalmar Bergmans Örebro-miljö med röda hus, skådespelare och sävliga åskådare.

Kungsstugan, där enligt traditionen hertig Karl övernattat och vars övre sal är prydd med märkliga 1500-talsmålningar, och Borgarstugan, som en gång tillhört Kajsa Wargs släkt, bildar den naturliga medelpunkten vid det öppna torget.

I det flankerande röda 1700-talshuset har inrymts föreningslokaler för stadens många ungdoms- och sportklubbar. Principen här, liksom för de övriga husen, är en utblåsning och fullständig modernisering av interiören, men ett pietetsfullt bevarande av exteriören. På så sätt har ingen kulturhistorisk skada skett, ty husens inre har varit ombyggda, uppdelade och förslummade. Alla husen har samma historia: från att ha varit välskötta borgarhus har de under 1800-talet och senare alltmer förslummats. Man kan följa det i mantalslängderna: upp till sex personer per rum inhystes i de röda träkåkarna. De flesta har varit ensamstående, änkor, "pigor", barn — den pittoreska miljön har säkert inte upplevts som sådan av dem som bodde där.

Tenngjutargården mitt emot Kungsgården, på andra sidan det lilla torget, har, som namnet anger, bebotts av en tenngjutare, Gustaf Wilhelm Lindberg, och hans familj under större delen av 1800-talet. Men också målare, kakelugnsmakare och bokbindare har haft sina hem i den pampiga röda gården.

Författarinnan Margit Palmaer vid sitt skrivbord.

Nu kommer den så småningom att inrymma stadens hantverksmuseum. Det kommer att visa stadens rika tradition på det här området, som visst inte omfattar bara skomakeri.

Därmed är vi framme vid den del av stadskvarteret som redan fått invånare. Det grå tvåvåningshuset, som flyttats från Gamla gatan och som en gång, vid mitten av 1800-talet, ägdes av borgare Jacob Ihre, har blivit hedersbostad åt författarinnan Margit Palmaer, Bertil Waldéns änka. De stora ljusa rummen har inretts med 1860-talsmöbler. Margit Palmaer, Stockholmsfödd men sedan länge aklimatiserad örebroare, trivs med miljön: det ombonade stadskvarteret, parkens grönska och längst bort utsikten över den slingrande Svartån.

Också i de angränsande husen har konstnärer och konsthantverkare flyttat in: konstnären Stig Olson från Kristinehamn, silversmeden Hasse Dahlström från Stockholm med vävande hustru Margita och keramikern Ulla Viotti från Karlskoga. För de två senares del betyder det också verkstad i anslutning, rejält tilltagen och modernt utrustad.

Ulla Viotti har redan hunnit långt i

inredningen av sitt hus. Genom ett långsmalt rum med tre fönster på varje sida silar ett kritvitt ljus och reflekteras av vita väggar, suggs upp av en renskrad furubordsskiva och en fällbänk. Några rikt dekorerade norska stolar ger färgaccenter.

Det är goda arbetslokaler och skönt proportionerade hus som staden på detta vis ställt till förfogande. Ett villkor ingår, som möjligen kan bli påfrestande: konstnärerna måste förbinda sig att då och då visa sina hus för allmänheten. Å andra sidan måste man beundra den stadens generositet som välkomnat konstnärer, inte bara från länet utan från landet i övrigt. Att få en bostad här är ett gott stöd för en utövande konstnär. Sedan är det en annan sak att detta är ett exklusivt och begränsat sätt att lösa konstnärens bostadsfråga; bara få kan komma i åtnjutande av denna form av stipendium och även de övrigas bostadsfråga måste lösas. Det är dock inget tvivel om att både Örebro och konstnärerna är att lyckönska till kulturidyllen Wadköping: här blir kulturen levande och förbindelsen med det gamla Örebro återupprättas till glädje för sena generationer.

K. W.

samhällsstöd - inte allmosor åt de handikappade

När planerna på insamlingsaktionen "Röda Fjädern" offentliggjordes vände sig Svenska kvinnors vänsterförbund till socialminister Aspling med en begäran att statsmakterna skulle anslå ett lika stort belopp för arbete och bostäder åt handikappad ungdom som det som kunde komma in genom insamlingsaktionen ifråga.

Det är vår bestämda uppfattning att handikappvården är en del av den sociala omvårdnad som samhället bör bereda alla medborgare, oberoende av arbetsförmåga, utseende, begåvning m. m. hette det i SKV-uttalandet. Lika litet som man i dag accepterar att barnavård, åldrvård, sjukvård m. m. skall för sin existens vara beroende av privata insamlingar och allmänhetens allmosor, lika litet kan man acceptera att den grupp av medborgare, som fötts med eller ådragit sig ett handi-

kapp, skall vara beroende av allmänhetens välvilja eller dess motsats.

Genom insamlingen "Röda Fjädern" ges officiellt stöd åt tanken, att vården av de handikappade följer en annan principiell linje än andra sociala vårdformer i samhället. Då man helt litat till allmänhetens offervilja såsom i de offentliggjorda planerna bidrar man till att konservera föreställningen att samhället inte har ansvar för minoritetsgruppen de handikappade.

Utifrån dessa synpunkter kräver vi att regeringen förklarar sig beredd att lösa de handikappades sociala problem enligt liknande riktlinjer, som man försökt lösa andra mindre välgynnade gruppers problem. I dagens läge synes det oss bäst kunna ske genom en utfästelse, att man från regeringens sida är beredd att satsa åtminstone samma belopp för arbete och bostäder åt de

handikappade, som kommer in genom insamlingen "Röda Fjädern".

Som bekant kröntes aktionen med stor framgång. Omkring 12 miljoner kronor togs in på en enda dag med hjälp av stort pådrag i TV. I socialdemokratisk dagspress riktades beskrik mot de jippobetonade arrangemangen kring insamlingen och från SSU-håll protesterade man t. o. m. mot att TV på detta sätt engagerade sig.

Frivilliga insamlingar av det här slaget framstår alltid som klara illustrationer till hur illa det i verkligheten är ställt med välfärden. Gjorde samhället sin plikt, skulle behovet av insamlingar inte finnas. "Röda Fjädern" kan på sätt och vis sägas vara en av de kraftigaste opinionsyttringarna ifråga om behovet av mera genomgripande insatser från samhällets sida. Men vi är förstås inte säkra på att arrangörerna och representanterna för statsmakterna ser det på samma sätt.

precis vad vi handikappade tycker

Till SKV kom häromdagen ett brev i vilket bl. a. stod att läsa:

"I en artikel i Dagens Nyheter säger Svenska kvinnors vänsterförbund bl. a. att handikappade bör hjälpas av regeringen och att de är orimligt att handikappade medborgare skall vara beroende av allmänhetens välvilja eller dess motsats.

Tack för de orden! Det är precis vad vi handikappade tycker. Vi ber ofta om ursäkt för de besvär vi ställer till med t. ex. vid av- och påstigning av bussar (egentligen borde vi be om ursäkt för att vi över huvudet taget finns till, ty så känner vi oss oftast). De flesta av oss vill klara sig själva utan hjälp och det skulle i många fall gå om myndigheterna (speciellt Stockholms Spårvägar) visade lite mer fantasi och förståelse för oss, som är rörelsehindrade.

Tyvärr kan man ju inte vara tonåring i hela sitt liv och kanske inte helt frisk heller."

Brevskrivaren tar i fortsättningen upp ett problem som vi fullt friska vanligtvis inte ägnar minsta tanke: de höga trottoarkanterna och bussförarnas obenägenhet att köra helt intill trottoaren för av- och påstigning. Man kan ju fråga sig om det verkligen ska vara nödvändigt att göra nivåskillnaden mellan gata och trottoar så stor som den är på vissa håll i huvudstaden och vi förmodar även i andra städer? Med tanke på att trafiken själv i hög grad bidrar till att öka de rörelsehindrades skara, så borde sådana här till synes små problem, kunna ägnas större uppmärksamhet av trafikforskare och ansvariga gatumyndigheter.

enkel fråga från hr Rimmerfors (fp)

SKV:s brev till socialministern överlämnades till samtliga partiets riksdagsgrupper för information med den lilla förhoppningen — dock inte uttalad — att någon riksdagsman/kvinna skulle vilja föra frågan vidare också på det parlamentariska planet.

Så skedde i och med Einar Rimmerfors' (fp) enkla fråga till socialministern huruvida han ville medverka till att ett belopp motsvarande de c:a 12 miljoner vilka insamlats genom aktionen "Röda Fjädern" ställdes till förfogande som ett extra tillskott från statens sida till hjälpen åt de handikappade.

Socialministern påpekade i sitt svar till hr Rimmerfors att man väntar sig mycket av det av staten nyligen tillsatta handikapprådet. Han förutskickade vidare att en statlig utredning rörande samhällets omvårdnad om de handikappade kommer att tillsättas inom kort. Extra tillskott från statens sida ville socialministern för sin del inte tillstyrka utan föredrog en fortsatt utbyggnad av samhällets stödåtgärder i stället.

Vare sig SKV eller herr Rimmerfors hade väl tänka sig att detta extra tillskott skulle ersätta något annat. Utan det skulle främst syfta till att ytterligare understryka samhällets ansvar i denna fråga.

annorlunda —

de' e' någe man inte e' van vid

Rubriken återger åttaåringen Mikael's enkla definition av ordet annorlunda. Och han tillägger: Men när man blir van vid de' så e' de' inte annorlunda mer, då e' de' alldeles vanligt.

Är detta så alldeles självklart för oss vuxna? Vi har hämtat denna artikel, skriven av småskollärare Kjersti Matthis, ur tidningen CP-nytt 1/65 och vi återger den därför att den är så lärorik ifråga om vår attityd till det annorlunda.

Stefan går i årskurs 2. En linluggig åttaåring med klara grå ögon. Han sitter i sin bänk — räknar, skriver — tungspetsen pendlar fram och tillbaka. En bild av den koncentration och en- vishet som utmärker en liten andra- klassare, fullt upptagen av sitt viktiga arbete.

Rätt som det är tittar han upp, fångar fröken's blick, smiler och passar också på att samtidigt stryka bort ett för- argligt näsdropp med tröjärmen.

Vanlig skolpojke, javisst, men ändå ett ovanligt tillskott i vår klass.

Stefan är vad vi i dagligt tal kallar ett handikappat barn. Han lider av en muskelsjukdom och är rörelseskadad. De rörelser som för ett friskt barn är omedvetna och naturliga — att resa sig från en stol, gå uppför trappan, ta steget upp till fröken's kateder — bereder honom den största möda. Att springa, hoppa, spela boll är för honom nå- gonting fullständigt omöjligt, något som han bara ser kamraterna roa sig med men aldrig kan drömma om att få göra själv.

Många frågor, lärare och föräldrar: hur går det för Stefan med kamrater- na? Tittar de inte ut honom? Nog kän- ner han sig väl utanför, stackarn? Barn är ju så grymma och tanklösa så fort någon avviker det allra minsta.

Men Stefan var vår stora tillgång! Utan honom hade eleverna i denna tvåå förmodligen inte varit de fina, ge- nerösa och i ordets verkliga bemär- kelse vidsynta små människor de är i dag. Det låter kanske patetiskt och överdrivet, men det är sant.

Visst fanns här undran och många frå- gor till en början, under skolåret. Blir Stefan aldrig bra? Vad konstigt han går. Har han brutit benen? Varför ram- lar han så ofta? Frågor som fordrar

svar och som blev besvarade. Ibland av fröken, oftast av Stefan själv.

— Mina ben är svaga och lite klena, sa sjuåringen. Dom orkar inte så mycke' som era och därför ramlar jag ibland, men annars och inuti mej och så där, så är jag precis som ni.

Klassen var nöjd med förklaringen. Ingenting var så konstigt längre. Frö- ken bad barnen ge Stefan ett handtag ibland om de såg att det behövdes. Det var ungefär allt som blev sagt då.

Nu går vi i tvåan. Stefan är en själv- klart accepterad kamrat, som man le- ker med på ett sätt som passar honom. Naturligt och utan att "tycka synd om". Men det är här egentligen inte fråga om vad kamraterna betytt för Stefan utan vad Stefan gett kamraterna.

Något av detta kommer kanske fram i den replik som Mikael gav när vi i klassen talade om "Barn i alla länder", om likheter och olikheter. "Vi hade ta- git upp ordet ANNORLUNDA.

— Annorlunda, sa Mikael, de' e' någe som man inte är van vid. Ungefär som med Stefan, fröken vet. Men när man blir van vid de' så e' de' inte annor- lunda mer, de' e' alldeles vanligt.

Detta är faktiskt det oändligt stora som Stefan gett sina kamrater. Att inte tycka att det som är annorlunda är nå- got som är fel och konstigt, något som man ska skygga för eller begäpa. På ett naturligt sätt har dessa åttaåringar lärt sig vad det är som betyder något. Det är inte friska eller sjuka ben, svart eller vit hudfärg, rött eller brunt hår. Det är människan "inuti".

Vad lär detta oss vuxna? Jo, att våra barn är mjuka, receptiva, små varelser som har lätt att lära sig förstå, bara någon lär dem. Men också att vi vuxna lätt kan påverka våra barn till intole- rans och småsinthet genom att inte själ-

va acceptera och se värdet i det som är annorlunda. Det är också vi som ofta kan vara grymma och tanklösa genom vårt sätt att visa medlidande: "Lilla vän, så synd om dej. Hur ska du klara det här? Kom, så ska jag hjälpa dej!"

Det är inte detta Stefan och andra i hans situation vill ha av oss. De har rätt att begära en naturlig mänsklig kontakt, som ger dem den självklara och berättigade känslan av absolut li- kavärde. Vi har kanske fått lära oss göra vad vi kan för att uppfostra våra barn till att förstå denna enkla sanning.

Skolan som institution har här också sitt stora ansvar. Skolan måste vara po- sitiv i sin inställning till de handikap- pade barnen och deras problem. Här byggs så många nya skolor. Dyra, fina, påkostade skolor. Finns det i någon av dessa något som underlättar vanlig skol- gång för t. ex. rörelseskadade? En hiss kostar mycket pengar. Javisst! Men kostar den för mycket? Att göra en av skolans ingångar utan trappa så att man kan rulla in en rullstol, skulle väl inte vara helt omöjligt?

Låt oss ta emot de handikappade barn, som inte absolut behöver någon form av specialundervisning, i våra vanliga skolklasser!

Vi behöver varandra!

Kjersti Matthis

"I Dörrar som öppnas" berättar Tora Dahl vidare om flickan Gunborg. De vuxna vill "hålla henne utanför" men sakt och säkert erövrar hon sin egen värld. Nya dörrar öppnas, nya erfarenheter väcker hennes medvetande om livet och hennes egen tillvaro.

Tora Dahls romaner om Gunborg har blivit en av vår litteraturs finaste barndomsskildringar.

PRIS INB. 12: 75

BLI MEDLEM

— Ni får en rad olika förmåner. Tala vid Er bokhandlare.

TIDENS BOKKLUBB

kryss 3-4

Lösningen skall vara redaktionen tillhanda senast den 1 juni. De först öppnade rätta lösningarna belönas med bokpriser.

KR 3	PÅ STRÖG I MAJ	PLUNDRADE RÖM 410	FÖR-LAG	VISE	AV-VIKAN-DE	VÄV-NADS-ÄMNE	KALLAS VISS STRÄNG	PÅ SJÖ-BOTTEN	VOM	HON HAR NÄRST EGET	VÄLDS-MÄN	ÖVER-RAS-KANDE	HÖGA PÅ SOL-VALLA	BABY-LUVISK GUD	KONSO-NANT	AV-lopp	Å-LA
LYSER SISTA APRIL																	MUSIK-STYCK-EN
FÄNGST-RED SKAP							BÄRVA-RAGUD I KÄND								KALLT RÖK-GÅNG		
SOL-GUD			IDOL-DAMM-BYGLARE	MYT							KÖR			BÄRVA-RAGUD I KÄND			
OSNYGGT ORD FÖR KVINNA											SJÄLS-LIV						
TILL-TRO				SPAR-SYM-BOL		PREPO-SITION	KEM-TECKEN FÖR YTRIUM	GARNAL-LEI DRO-NOMEN					OTUM				IMODERN VILLA-BYGNAD
BAK-DEL						BÄRVA-RAGUD I KÄND							BJ FÖR BODA HOKAR				
PÅ KOM-PASS		IDOLL TIDS-ÅLDER					DEMAN-ARM TILL DONSTILKA					FOR NYHETS BYRÅ					
I ARKI-PE-LAG				GÅ VILL				INTYG									
I SKA-LAN			VIKT BY			QBJ-PRO NOMEN	100 KVM				TYVÅR MISS DRUKADE LITLUM						VID HO
STAD U. SJÖ I USA					NED MED VAPNEN							PÅ Ö-BIL	ANATO MISK ÖPP-NING				
FÄG-LAR							UPP-LAGA									OPTA TALL-RIK	

Namn: Adress: Postadress:

NÅGON ATT KOMMA IHÅG?

Vid olika tillfällen ställs man inför problem när det gäller uppvaktningar. Önskar ni ge en personlig present som uppskattas besök eller tillskriv

PRESENTAFFÄREN

Kungsgatan 84, Stockholm K. Tel. 54 74 90

Stor sortering av inhemska och utländska handarbeten, keramik, glas och koppar samt litografier, ur, bijouterier och parfym.

NIFÄR 500:-

- oavsett typ och årsmodell -

FÖR ER GAMLA TV I BYTE MOT NY

+ 3 ÅRS BILDRÖRSGARANTI +

International teve

BLEKINGEGATAN 6 Hörn. Ringv. Fri Tel. 409611

hälsobesked

Serviceböcker för bilar, där anteckningar görs om utförda reparationer, rundsmörjningar och oljebyten, har som bekant funnits rätt länge. Däremot har vi saknat motsvarande "servicebok" för människor.

Länssparbanken i Stockholm har emellertid tagit ett lovvärt initiativ i och med utgivandet av ett särskilt hälsobesked. Det har utarbetats av överläkaren vid Södersjukhuset, Matts Halldin. Hälsobeskedet omfattar drygt 20-talet sidor för ifyllnad av olika uppgifter. — blodgruppstillhörighet, vaccinationer, serumbehandlingar, hälsokontroller, pågående medicinering, tandvård, sjukdomar och efterföljande behandlingar, graviditet och förlossning, viktiga sjukdomar och olycksfall i barnaåren etc.

Rätt använt kan hälsobeskedet bli av stort värde för de läkare som konsulteras eftersom här finns samlade värdefulla data rörande hälsotillståndet under tidigare år. Beskedet ska alltså tas med vid läkarbesök och läkaren får då tillfälle komplettera detsamma med nya uppgifter.

Med hälsobeskedet följer också ett särskilt "akutkort", som upptar sådana hälsouppgifter som kan vara av livsviktigt intresse att ha snabb tillgång till vid olycksfall eller hastigt påkommande sjukdomar. "Akutkortet" ska man således ständigt bära på sig.

Länssparbankens initiativ är som sagt lovvärt och det riktiga vore ju att alla

människor redan från födseln utrustades med ett hälsobesked av detta slag — men det måste vara samhällets sak att ordna. I väntan på en sådan reform kan var och en som har intresse av att få sina och familjens viktiga hälsodata bekvämt samlade i var sin behändig bok, rekvrirera hälsobeskedet från Länssparbanken, Klarabergsgatan 25, Stockholm. 1:50 är priset.

Res i SOVJETUNIONEN

Sovjetunionens turistbyrå INTOURIST inbjuder Er att besöka Moskva, Leningrad, Kiev, Minsk, Volgograd, Odessa, Riga, Tbilisi, Tasjkent, Alma-Ata, Charkov, Samarkand och många andra städer. INTOURIST står till Er tjänst i 100 städer.

Genom en INTOURIST-resa i Sovjetunionen får Ni tillfälle att se detta lands storslagna och måleriska natur, dess historiska och kulturella minnesmärken och stora nybyggen och bekanta Er med folkushållningens framgångar och sovjetfolkens kultur och konst.

INTOURIST kan föreslå Er 100 olika och intressanta resor med *järnväg* och *flyg*, *kryssningar* på moderna dieselfartyg, trevliga resor med *bil* och

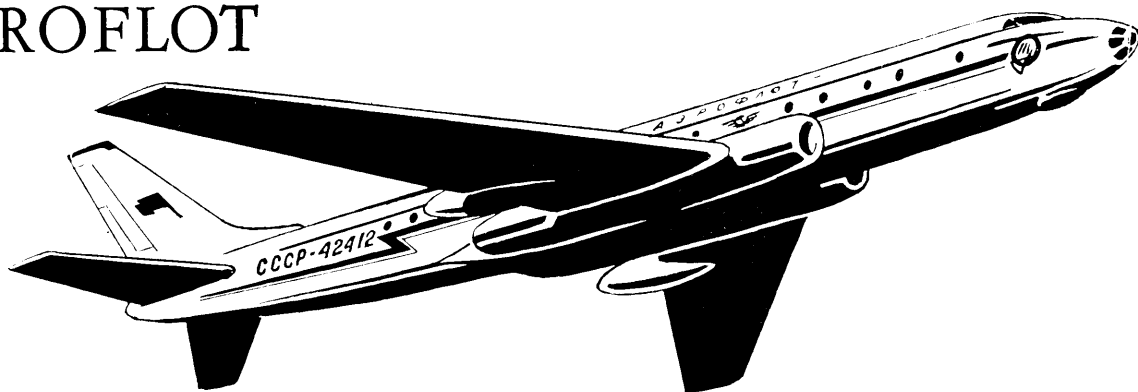
buss, härlig vila och rekreation på Svarta-havskusens bästa kurorter — Sotji och Jalta eller på kurorterna Kavkazskie Mineralnye Vody, färder med *flodfartyg* på Volga och Dnjepr samt *campingturer* till landets mest natursköna platser.

INTOURIST står också till tjänst vid affärsresor till och i Sovjetunionen och vid transitresor genom landet i olika riktningar.

De 100.000-tals turister, som besökt Sovjetunionen, vet att resor i INTOURIST-regi betyder komfort och gästfrihet.

Ni kan beställa Er resa och få all information hos svenska rese- och turistbyråer som samarbeta med INTOURIST.

Ni reser naturligtvis med
AEROFLOT

Närmare upplysningar genom

INTOURIST och AEROFLOT INFORMATIONSBYRÅ

Sergelgatan 21, Stockholm C. Tel. 08/21 53 76, 21 59 34

kvinnorna

tog över

I Rotzo, ett litet landsortssamhälle i Italien, övertog kvinnorna utan vidare hela det kommunala styret och leder nu den kommunala förvaltningen med stor klokskap. Ingen man har längre något att säga till om. Och det har blivit liv och rörelse i den nästan utdöda bygden. Medan kommunens skulder bara ökade och administrationen visade klara tecken på förfall så förslösade de manliga förtroendemännen sin tid med att gräla med grannkommunen. Det var fara för regeringsingripande — och snart var det val!

Men så slog kvinnorna till — två timmar innan fristen för kandidatnomineringen utlöpste. Den 42-åriga lärarinnan Carla Slaviero samlade sina trupper och förklarade:

— Vi ställer upp i valet!

Och innan männen hann säga "mamma mia" — de var för chockade för att säga något överhuvud taget — hade Rotzo en helt igenom kvinnlig administration. Carla blev ordförande.

Kvinnorna har redan lagt fram en plan för hur de vill reda upp problemen. Dessa blev männen övermäktiga, men Carla och hennes medhjälpare är övertygade om att de ska gå iland med dem. Och de är fast beslutna att behålla sina uppdrag i det längsta — i varje fall tills männen i Rotzo visar att de är villiga att slå in på en ny kurs. Då har de chansen att återerövra sina förlorade taburetter... men säkert inte alla.

varför bara som reserv?

Göteborgs hamn har tagit initiativet att bland hemmafruar skapa en reservkår av kranförare för att med deras hjälp kapa de trafiktoppar som ofta uppstår.

Denna kvinnliga reservkår fungerar så att den med mycket kort varsel ska kunna rycka in för att i första hand klara övertidskörning på kvällar och lördagseftermiddagar. Arbetspassen håller sig kring tre till fem timmar.

Drygt 200 göteborgskvinnor hade förklarat sig villiga tjänstgöra på dessa villkor och bland dem uttogs elva för utbildning. Utbildningen har pågått några veckor och efter ytterligare några veckors dubbelkommando är de nyutbildade färdiga att på egen hand klara sina kranar. Det är ett svårt jobb och det lär ta år för att bli en riktigt skicklig kranförare, men de elva pionjärerna i hamnen har siktet inställt på att bli verkligt dugliga yrkesarbetare. Samma lönevillkor som för de manliga kranförarna gäller.

Det sägs att de manliga kollegerna var lite reserverade till en början, men det nya inslaget i arbetsstyrkan har fört

med sig att tonen blivit en annan, man har blivit artigare och det förekommer inte så många mustiga kraftuttryck, i varje fall inte i kvinnligt kranförarsällskap.

Fru Britt Norling klarar 6.000 kg i ett enda lyft som nyutbildad kranförare.

hur skulle ni helst vilja resa till JUGOSLAVIEN

Jugoslavien kallas ofta med rätta "Sydeuropas semesterparadis". Gör ett besök och upplev underbart skönt klimat, ljuvliga badorter, österländsk gästfrihet och västerländsk komfort.

med flyg...

Caravelle varje söndag Köpenhamn—Zagreb—Belgrad—Dubrovnik

För er som vill flyga till Jugoslavien har resebyråerna ett antal mycket prisförmånliga resor att välja på. Allt är ordnat för att ni skall ha det så bekvämt som möjligt i Jugoslavien.

eller i egen bil...

Det finns många komfortabla campingplatser över hela landet. Trevligt tips: Res med modern biltäja, luftkonditionerad och med swimmingpool, från Ancora i norra Italien till Zadar nära "Adriatic Highway" som sträcker sig utefter den vackra adriatiska kusten i Dalmatien. Begär upplysningar från er motororganisation.

OBS. VISUM BEHÖVS EJ FÖR NORDISKA TURISTER! BESTÄLL GRATIS FÄRGBOSCHYR MED KUPONGEN HÄR!

JUGOSLAVISKA TURISTBYRÅN

Box 40003, Stockholm 40

Sänd mig genast gratis er färgbroschyr om Jugoslavien (med karta).

Texta helst!

Nytt i TRIBUNSERIEN

böckerna i centrum av debatten

Mitt i 60-talet

Förslag till mittenpartipolitik i väsentliga frågor, framlagda av åtta unga folkpartister och centerpartister. 12: 50

Lars Furhoff: Maskerat dårhus

En granskning och skarp kritik av förslaget till ny mentalsjukvårdslag. 11: 50

Sex och samhälle

Rapport från den stora sexkonferensen. Bidrag av bl. a. Joachim Israel, Hans Nestius, Henning Pallesen, Victor Svanberg, Lars Ullerstam. 12: 50

Bonniers

schmetterling —

fjäril kallar de tyska modeskaparna den nya frisyrlinjen till våren och sommaren 1965. Den har en hel del vågor och lockar, sådana de länge saknats i de senaste årens frisyrmöder.

Pannlugg på ena eller båda sidor snett eller rakt neddragen lugg eller våg är också karaktäristiska för årets nya frisyrmöde, liksom de breda sidopartierna som ger frisyren formen av en fjäril — därav namnet.

Om en sådan och formen på dess kropp påminner också det intressanta nackpartiet som löper ut i en smal och spetsig snibb nedanför ansatsen och där ger en långsmal linje påminnande om fjärilskroppens bakdel, och som är resultatet av en speciell klippningsteknik. Tack vare denna skall denna snibb kunna ligga stilla och uppvisa en lätt vågrörelse.

Även till frisyren i övrigt är klippningstekniken noga utstuderad och A och O för att frisyren skall bli hållbar med håret lätt och luftigt inramande ansiktet.

Damfrisör
**Sune A
Rollfeldt**

Linnégatan 41
Tel. 61 97 23

SOLSEMESTRA I RUMÄNIEN MAMAIA

SPECIALRESOR

Avresa varannan tisdag fr. o. m. den 1/6 t. o. m. den 7/9 från Malmö

15 dagar med flygresor endast kr 785:—

I priset ingår: flygresor Malmö—Konstans—Malmö, transfer i Rumänien, 2-bäddsrums och 3 mål mat i förstklassiga hotell Doina, visering, svensk reseledare i Mamaia. Förmånlig turistvaluta.

Enkelrum tillägg kr 65:— per person och vecka.

Utflyktsresor med humana priser till Bukarest, Donaudeltat, Histria, Istanbul m. m.

Familjesor med goda rabatter för barnen.

Vi förmedlar också

en-, två- eller treveckors resor med flyg

avresa från Malmö varje måndag fr. o. m. den 31/5 t. o. m. den 13/9

För- och eftersäsong, en veckas resa kr 660:—

Mellansäsong, en veckas resa kr 690:—

Högsäsong, en veckas resa kr 715:—

För överskjutande veckor kr 185:— per person och vecka. I övrigt samma hotell och service som ovan angivits.

Giltigt internationellt pass skall medföras. Visering vid framkomsten.

Vid anmälan bifogas kr 100:— i förskottsavgift.

Skriv eller ring och vi sänder utförligare prospekt.

Svensk-Rumänska Föreningen

Drottninggatan 10, 5 tr., Stockholm C
Tel. 08/21 80 16 - Postgiro 25 50 85

konstnärinna eller konstnärshustru

Fortsättning från sidan 11

av jorden för växterna. Ludvig Nordström sa en gång till den, som skriver detta:

— Jag läste aldrig vad Marika skrev. Överhuvud taget intresserade det mig inte att läsa fruntimmersromaner.

Nå, Marika blev en god författarinna i alla fall. Men nog hade det gjort henne gott med lite mer intresse från den som stod henne närmast.

Naturligtvis gäller det som här sagts en mycket begränsad minoritet i samhället. Men det skadar inte att ha det i åtanke nästa gång den eviga debatten om de stora manliga och de små kvinnliga insatserna på de konstnärliga områdena bryter loss.

Margit Palmaer

Göteborg:

Vid köp av

Radio - TV - Kylskåp

kontakta

Philip Carlsson

Radio o TV

Husargatan 24, Göteborg. Tel. 11 56 86

Svenska Kvinnors Vänsterförbund

uppstod år 1931 och har utvecklats ur föreningen Frisinnade kvinnor, som bildades 1914. Det bygger på samarbete mellan olika åsiktsinriktningar och har därvid alltid hävdat sin tro på kvinnornas särskilda uppgift för fredens sak och sin övertygelse att samhället måste omdanas till att motsvara även de kvinnliga medborgarnas behov.

SKV är sedan maj 1946 svensk sektion av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund (KDV), som omfattar över 200 miljoner kvinnor i 80 länder. KDV och dess nationella organisationer kämpar för att vinna och praktiskt förverkliga kvinnornas rättigheter: rätt att rösta och rätt att väljas, rätt till arbete, till lika lön för lika arbete och till befördran; rätt till undervisning och yrkesutbildning och till social trygghet för moder och barn.

KDV och dess nationella organisationer kämpar för att tillförsäkra *alla barn ett lyckligt liv i trygghet*; undervisning och goda bostäder, hälsovård, sund litteratur, goda fritidssysselsättningar. KDV vill samla all världens kvinnor oberoende av hemort, ras och livsåskådning till försvar av freden.

MÅLARE HENRY KJÄLLANDER
till Eder tjänst
BONDEGATAN 65 - STOCKHOLM SÖ
Tel. 43 31 89 — 41 62 59

BLOMMOR • BINDERIER
Bagarmossens Blomsterhandel
Lagaplan, Johanneshov. T. 39 19 39, 39 13 40

vi kvinnor

Nummer 3-4 1965 - 17:e årg.

Ansvarig utgivare:

VALBORG SVENSSON

Redaktör: BIRGIT JANSSON

I redaktionskommittén:

GUNNEL GRANLID

MAUD SUNDQVIST

BIRGIT ÖHRN

Annonser: BIRGIT VINNA, Gimä-
gat. 40, Johanneshov. Tel. 48 59 70

★

Utkommer med nio nr per år

Prenumerationspris per år 8 kr

Lösnummer 1:— kr.

Postgiro 5 13 23 - Norrtullsgatan 5, 1/2 tr., Stockholm Va

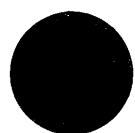
SVENSKA KVINNORS

VÄNSTERFÖRBUND

Tel. 32 80 96

Sjuhäradsbygdens Tryckeri AB, Borås 1965

Omslagsbilden är denna gång en present till Vi kvinnor från en mycket stolt mormor. Vi låter den bli en påminnelse om att Mors dag är i faggorna.

Fråga oss

vi står gärna till tjänst för
att hjälpa Eder med alla
slag av trycksaker

- **BOKTRYCK**
- **BOKBINDERI**
- **ROTATION**

Begär offert!

**Sjuhäradsbygdens
Tryckeri AB**
Borås tel. 17030

FÖRENINGSTRYCK • REKLAMTRYCK • TIDSKRIFTER

SKV:s insamling för barnen i Vietnam

Insamlingen som startats av SKV för att främst bistå barnen — de mest oskyldiga av alla offer för de amerikanska terrordåden i Sydvietnam — har kommit gott igång och från en rad platser har delredovisningar börjat komma.

Många SKV-are har tagit det som en hedersuppgift att här göra en god insats och medvetna om att detta inte bara är en angelägenhet för SKV utan rör alla som vill ett slut på det förödande kriget i Sydöstasien och som vill att vietnameserna själva ska få bestämma i sitt eget land, går de också ut till allmänheten med listorna.

Bland dem som hittills svarat för goda individuella resultat vill vi denna gång särskilt nämna Greta Svensson i Malmö. Hon

hörde för övrigt till dem som allra först kom med en redovisning. På några dagar samlade Greta Svensson in 110 kronor och hennes listor visar en rik variation på små och stora belopp.

Greta säger själv att hon är tacksam för varje enkrona för den representerar inte bara en krona i pengar, den är framför allt ett uttryck för att ytterligare en människa velat vara med och göra en insats för en rättvis sak.

Med den inställningen bör alla gå till

verket. Insamlingen fortsätter och vi återkommer i nästa nummer med en ny redovisning. Här ger vi nu de redovisningar som hunnit in strax före pressläggningen:

Avesta SKV-avdelning	100:—
Luleå SKV-avdelning	65:—
Malmö SKV-avdelning	402:—
Växjö SKV-avdelning	40:—

Vetlanda SKV-avdelning	38: 50
Bromma SKV-avdelning	36: 50
Södertälje SKV-avdelning	101:—
Vantör SKV-avdelning	65: 50
Eskilstuna SKV-avdelning	50:—
Mölnådal SKV-avdelning	145:—
Örebro SKV-avdelning	100:—
Norrköping SKV-avdelning	62: 07
	1.205: 57

Individuella bidrag:

Anna Lindberg, Norrköping ..	12:—
Tora Pettersson, Kisa	5:—
Rosemarie Lind, Stockholm	25:—
Carl O. Henriksson, Stockholm ..	25:—
Ingrid Boström, Kopparberg ...	150:—
	217:—

Summa kr 1.422: 57

allvarlig fara för världsfreden

Vid sitt förbundsstyrelsemöte den 3—4 april antog Svenska kvinnors vänsterförbund ett uttalande som tillställdes regeringen som bl. a. uppmanas klargöra för Förenta Staternas regering att krigets fortsättande och skärpning i Vietnam skadar dess anseende och utgör en allvarlig fara för världsfredens sak.

"Vi betraktar användande av napalm- och gasbomber inte bara som barbariska avsteg från den internationella rättens bestämmelser utan också som ovärdig undfallenhet för de mest reaktionära krafterna i Förenta Staterna, beredda att till varje pris fortsätta kriget i Vietnam.

Förenta Staternas regering bör i stället bringas till insikt om nödvändigheten att gå med på en sådan ordning som fastställdes av deltagarna i Genèvekonferensen 1954, då man kom överens om att de inre angelägenheterna i Syd-vietnam skulle avgöras i fria val.

Sveriges ställning som ett neutralt land med djupt förankrade demokratiska traditioner, förpliktar dess regering att i denna stund aktivt bidra till avlägsnande av krigshärden i Sydöstasien och därigenom till upprätthållande av respekten för alla folks rätt att själva avgöra sina inre angelägenheter."

Ert resmål 1965

*Semesterresor till
de omtäckta
Östersjöbadorterna*
BINZ och SELLIN

Veckoslutsutflykter till STRALSUND
och resor till de kända resmålen:

TDR:s huvudstad BERLIN, DRESDEN, WEIMAR och andra
orter förmedlar för grupper och enskilda
— turistvisa omgående —

Reisebüro der DDR — Generaldirektion

104 Berlin, Friedrichstrasse 110—112

Upplysningar:

Tyska Demokratiska Republikens Informationsbyrå

för resor och turism

Stockholm 1, Vasagatan 19, tel. 11 82 40

Det är lönande
att sy själv
och välja tyget hos

Lindholms

Tulegatan 22

Tel. 32 43 07

STOCKHOLM

Om jag hade nål . . .

Fortsättning från sidan 5

slet upp dörren till shacken och skrek apa, gorilla, kannibal och liknande som athungo gav folk på den tiden. Sen vände bwana och gick ut på köksgården, den kanske var som den här. Och farmor sa: tänk hemma är du en sådan herre att vi hustrur inte vågar säga ett ord emot dig. Och den här färglösa karln behandlar dig sämre än en hund och du säger inte ett ord. Varför skulle vi ha respekt för dig, du är ju en kvinna, sa farmor.

Då tog farfar sin panga i ena handen och farmor i den andra och gick ut på gården där bwana stod och väntade på honom. Se noga på sa farfar till farmor. Så gick han fram till bwana och slog ihjäl bwana med ett enda hugg och slog av hans huvud så att det skildes från kroppen.

Sen sa farfar till farmor: gå hem till dina medhustrur och säg att jag är en kvinna — om det är sant.

Och han ställde inför rätta. De andra tjänarna vittnade och bedyrade att bwana varit en fruktansvärd herre, de visade upp märken efter hans piska på sina ryggar. Alla utom den feta boss-boyen försökte rädda farfars liv, men det hjälpte inte, farfar måste dö. Till sist skulle han få säga sitt ord, sitt skäl. Och han sa: bwana skymfde mig inför min hustru. Därför måste han dö. Domaren frågade om han ångrade sin gärning. Nej, sa farfar, jag är ingen kvinna. Och så blev han hängd.

Aya sa: vad sa din farmor?

Kamau sa: hon sa alltid, kom ihåg barn, er farfar det var en man.

Glöden hade gått ut, potatisen var uppäten.

Wachira sköt fram emaljfatet till Kamau, det gnisslade mot gruset. Kamau tvättade händerna, och de andra efter honom.

Det började gråta inne i huset. Aya reste sig omständligt och torkade händerna på kjolen medan hon gungade igång marcken. Aja baja, det där är ingen krokodil. Det där är ett levande gossebarn ska jag be att få tala om. Det där är Nel som drömer något stygt. Nog ska aya köra bort vidundret som vill äta Nel. Var så säker. Aja baja mej. Och hon rodde in i köket, gruset stannade av så snart hon klev över tröskeln.

Wachira slog vattnet över kolen, det väste som Kamaus svaga försenade skrott.

Står i mänstrimman och skälver för Wambura.

Det där potatisgillet varade så länge. Han hade velat bryta upp långt innan bwana kom in i farfars skrub. Och hängningen dröjde så länge att han var färdig att ryka på Kamau för att få ett slut på den där gamla hustruplägaren. För att få bli ensam med Wambura.

Längtar efter Wambura. Se att jag älskar dig fastän jag inte kan tala. Att det är av längtan jag inte kan tala. Se att jag är härlig och fullkomlig och god nog. Klå av mig dessa boypaltor och finn mig och häpna som förr, som aldrig, när du får känna mig. Känn att jag är underbar, att jag kan flyga oss till Kere-Nyaga om du vill. Vill det! Vill att vi flyger! Wambura. Smek mig med din mun! Låt mig inte brista i gråt och säg inte till ditt hjärta: han är en krokodil. Tänk inte på brudgöterna som fattas! Glöm allt utom mig! Kamau fick en vink att det var hans tur att öppna grindarna i kväll, ingenting kan störa oss. Hata mig inte för att jag inte slog ihjäl bwana när han spydde ned mina fötter häromkvällen. Låt inte det minsta fel häfta vid mig! Gör mig fullkomlig för Wamburas skull!

Står och tiger med händerna knäppta bakom nacken — så som han måst stå när säkerhetspolisen hejdade honom på vägen

och genomsökte hans kläder — Wambura! Kroppsvisitera mig! Ngai! Finn ut mig! Finn kärlek var du än rör vid mig. Ta mina händer och lägg dem runt din nacke och tryck dig intill mig och säg att du vill ha mig, så stor och het som jag är, säg att jag inte behöver säga något, säg att jag älskar dig, att det är allt du behöver veta.

Wambura trampar utefter britsen, inte lugn, inte i hans darrning, säger med bortvänd röst: den där luo-kvinnan är nog en präktig människa när allt kommer omkring. Kanske har hon en synål och tråd därtill. Kanske lånar hon mig i morgon så jag kan laga ditt byxknä.

Kransar, Buketter, Blomster-
dekorationer vid fester och möten

Ring 46 43 08

Stockholm
Blomsterhörnan Axel Söderberg

Balatummattor

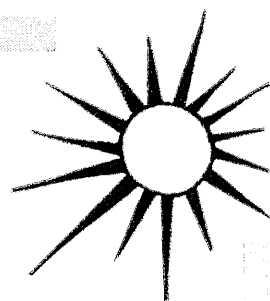
200 cm breda

7:90 pr löpmeter

Oskarsons

endast HORNSGATAN 8

Tel. 40 85 99

vissångsterroristen

Vissångsterroristen är oftast kvinnlig. Hon äger en gitarr eller luta. Det senare anses finare och mera kulturellt. Instrumentet har hon hängt upp i ett band från Hemslöjden. Lutan dammas varje fredag och hon ser noga till att den inte utsätts för drag.

Denna sjungande dam är en verklig vän av visan, hon har lätt för att lära texter utantill — särskilt när de rimmar. Hon köper vishäften som innehåller gamla evergreens som "Hjärtats saga" och "När jag var prins utav Arkadien". Hon är dock inte helt främmande för den svenska vis-traditionen och framträder oftast med sånger som "Jag väntar vid min stockeld" och "Jag vet en dejlig rosa".

Vissångsterroristen vore alltså inte alls någon terrorist om hon eller han inte var behäftad med ett avgörande fel: hon/han kan aldrig sluta!

När gästerna anlänt till det trivsamma hemmet, där lutan hänger nydammad och blänkande i sitt vackra band är de således alldeles oförberedda på vad som väntar dem — såvida de inte besökt huset någon tidigare gång. Efter den utmärkta supén, vid vilken de små placeringskortet prytt med citat ur kända sång-

er, kommer frågan från en intet ont anande gäst:

— Vem är det som spelar?

Alla stirrar härvid på lutan och sedan på värdfolket. Värdinnan skruvar sig lite:

— Ja, spelar och spelar, säger hon anspråkslöst. Bara så där lite till husbehov. Inget märkvärdigt alls. Rent amatörmässigt.

Varpå gästerna naturligtvis insisterar:

— Kära du, det är så trevligt med musik, LEVANDE musik. Du kan väl, snälla du?

— Nej, vet ni... inte skall jag. Jag har ingen röst.

Nya trugningar.

— ... och så är gitarren omstämd.

— Det går väl att ordna.

— Nåja, bara en sång då, eftersom ni envisas så.

Vissångsterroristen börjar med "Min älskling du är som en ros". Taube älskas av alla. Applåder. Varpå följer "Beatrice Aurore" varpå gästerna uttrycker sin förtjusning, varpå följer "Blomman" varvid gästerna applåderar, varpå följer "Hjalmar och Hulda" varpå gästerna ler förbindligt, varpå följer "Anemone Nemorosa" varpå någon av gästerna ser sig om efter något drickbart, varpå följer "Älvsborgsvisan" varpå nå-

gon tycker att det börjar bli varmt, varpå följer "Den första gång jag såg dig" varpå...

Detta pågår sedan hela aftonen. Efter tionde visan gör någon ett försök att diskutera den senaste pornografisamlingen och värdinnan knyter påpassligt an med "Aldrig på en söndag". Flera gäster börjar nu tycka att vissång är mindre trevligt. Mannen som tvingats ner i soffan bredvid värdinnan undrar vem som uppfunnit lutan. Efter trettonde visan räcker värdinnan generöst fram lutan undrande:

— Men är det ingen annan som vill prova.

Det är ingen annan, men samtliga gäster beslutar sig för att delta i radions nästa gitarrkurs.

Frammot midnatt börjar en viss heshet beslöja den annars så klara stämman och gästerna griper desperat tillfället och förbereder reträtten. Värdinnan följer dem sjungande ut i tamburen och ackompanjerar glatt galoschpåsättandet.

— Jag hoppas verkligen att ni haft det trevligt.

— Kära du. Det är så förtjusande med visor. Du borde framträda i TV.

Säger den som ingen TV har.

Kraka

"våra barn och andras ungar..."

Under denna rubrik tar vi emot och publicerar "sanna berättelser ur barnens värld". Vi börjar med följande alldeles sanna episod som utspelar sig i rikets andra stad:

Mats, 5 år, leker till synes oberörd av livets allvar med sin något äldre kamrat Pelle. Farbror Fille, som fått detta namn på grund av ett prydligt Castroskäg, har satts att passa de båda.

Efter en stund stannar Mats upp i bestyren bland leksaksbilar och bensinmackar och säger:

— Du, fabbro Fille — barn, va' kommer dom ifrån?

Farbror Fille tänker en halv sekund och börjar sedan omständligt förklara att först måste det finnas en mamma och en pappa för att det ska kunna bli barn. Lite krystat låter det kanske i fortsättningen, det är ju farbror Filles första egentliga praktik som sexualupplysare. Man vet hur känsligt det är med så här pass små barn, det gäller att hålla sig till sanningen och samtidigt för-

klara det på ett sätt som gör att barnen accepterar förklaringen. Farbror Fille fortsätter sålunda:

— Jo, du förstår att alla mammor, dom har små ägg och...

— Ägg!?! Vespät ägg, de ä' la gött! Me' möcke socker i! Pelle, töcker du att de ä' gött me' vespät ägg?

— Jaa, våldans gött! tycker Pelle.

Och så var det slut med sexualupplysningen för den gången.

Mormor T

SKV-resor

till sol, sommar och semester

Mamaia

Rumänska rivieran

Avresedagar: Varannan tisdag
fr. 1/6 till 7/9

15 dagar

Pris: 785: —

flyg fr. Malmö

Jalta

med 3 dagar i Moskva

Avresedagar: 27/6, 4/7, 18/7 och 8/8

14 dagar

Pris: 1.365: —

flyg fr. Sthlm/Arlanda

Solkusten

vid Svarta Havet i Bulgarien

Avresedagar: varje måndag
fr. 24/5 till 20/9

22 dagar

Pris: fr. 1.025: —

flyg fr. Malmö

Förmånliga familjerabatter och speciella barnpriser tillämpas

begär närmare upplysningar redan i dag!

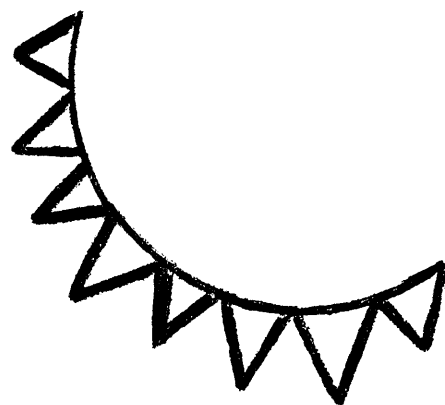
Till SKV, Norrtullsgatan 5, Sthlm Va

Önskar ytterligare upplysningar om resan till Mamaia ☐ Jalta ☐ Solkusten ☐ SKV:s special-
resor till Ungern ☐ Bulgarien ☐

Namn:

Adress:

Postadress:

SKV:s specialresor

går i år till

Ungern och Bulgarien

Liksom i fjol anordnar SKV speci-
ella sensommarresor för dem som
kan förlägga semestern till senare
tidpunkt och som därmed kan för-
länga själva sommaren.

Ungern

14 dagar, avresa den 30 augusti med
flyg från Arlanda. 9 underbara da-
gar i Siofok vid Balatonsjön med
bad, vila och utfärder för dem som
så önskar. 3 dagar i det sköna Bu-
dapest. Vänskapsträffar ordnas av
Ungerska kvinnoförbundet.

Bulgarien

14 dagar, avresa den 6 september
med flyg från Malmö. En vecka vid
Solkusten med de långa sandsträn-
derna och Svarta havets ljuvliga
sälta.

En veckas rundresa med besök på en
rad intressanta orter och med trev-
liga sammankomster anordnade av
Bulgariska kvinnoförbundet.

Tillskriv SKV för närmare upplys-
ningar om dessa verkligt enastående
resor, som tack vare kontakten med
kvinnoförbunden blir något mera än
den vanliga turistresan.